إن الله على كل شيء قدير

فی المطبع الکانفور المنسوب الی المنشی نولکشور

بسم اللہ الرحمن الرحیم

اسناد قصیدہ بردہ

این کواکب دُریہ و مناقب شرف بریہ است محمد مصطفی صلی اللہ علیہ وسلم تصنیف شیخ امام صالح ابو عبد اللہ محمد بن سعید بن حسن بوصیری ولاصی رحمۃ اللہ علیہ و سبب تصنیف این قصیدہ آن بود کہ چون شیخ را مرض فالج لاحق شد و نصف بدن او باطل گشت پس فکر کرد کہ بنویسد قصیدہ در مدح رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم و بآن قصیدہ طلب شفاعت کند از جناب حضرت باری تعالی چون از تسوید قصیدہ فارغ شد و خواست کہ بروضہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ببرد شبی سرور کائنات خلاصہ موجودات را بخواب دید و متوسل شد بسوی آنحضرت و تضرع کرد و سوال نمود و آن سرور را کشف خبر خود نمود برخیز کہ شفا یافتی و مغفور گشتی ببرکت قصیدہ خود پس بیدار شد صحیح و سالم و صبح بگاہ قصیدہ را بر گرفت و بجانب روضہ منورہ روان شد و ہیچکس اطلاع نداشت درین اثنا یکی از فقرا پیش آمد و ابتدا بسلام کرد و گفت اے اشرف الدین بخوان قصیدہ کہ تالیف کردہ در مدح رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم پس گفت کدام قصیدہ میخواہی کہ در مدح رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

قصاید بسیار گفتم گفت قصیده که مطلعش اینست ٥ امن تذکر جیران بذی سلم پس گفت بالله
که مطلعش نشنیده است هیچکس این قصیده را گفت والله نشنیده ام این قصیده را دوش
که میخواندی در پیش سرور کائنات و او متوجه شد و حضرت حق سبحانه و تعالی
ترا عافیت داد و بخشید ترا ببرکت آن قصیده گفت آن قصیده را بوی
دادم رفت و ماجرا پیش مردم گفت و فاش شد امر آن و بسیار شد برکت تا آنکه
قصیده مذکور بصاحب بهاء الدین وزیر ملک طاهر رسید و وی نویسانید و نذر
کرد که نشنود آن قصیده مگر ایستاده و پا برهنه و سر برهنه و بسیار دوست میداشت
استماع این قصیده را او و اهل او و تبرک می جستند بآن قصیده در امور عظیمه دین خود
و دنیای خود این ست نص کلام مصنف رحمة الله تعالی علیه و قصه ابن فارقی
مشهور ست که چون مبتلا شد برمد تا آنکه مشرف شد بر عمی و شنید که در خواب
پیغمبر صلی الله علیه وسلم یا دیگری مرا و را گفت که برو پیش قاضی بهاء الدین و بگیر
قصیده برده که بسبب آن شفا خواهی یافت چون صبح شد بخانه قاضی بهاء الدین
آمد و برده را طلب کرد قاضی قصیده را برآورد و بر چشم او نهاد همان وقت
و همان ساعت شفا یافت باذن الله تعالی و قصیده مذکوره بلکه مشهور است ببرکت
ست هر گاهیکه احتیاج افتد بخواند حاجت برآید انشاء الله تعالی مخفی نماند که اسناد
این قصیده بعبارت عربی بود فقیر حقیر ضعیف نحیف لطف الله متخلص
به مهندس ابن استاد احمد لاهوری بعبارت فارسی
ترجمه نمود در ماه ربیع الاول سنه یکهزار و هفتاد و دو
از هجرت خاتم الانبیاء والمرسلین صلی الله
علیه و علی آله و اصحابه اجمعین

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

هُوَ اللّٰهُ الَّذِیْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وہی خدای بزرگ ایسا خدا کہ نہیں ہے کوئی معبود		اَلرَّحْمٰنُ بہت بخشنے والا	اَلرَّحِيْمُ بہت مہربان
اَلْمَلِكُ بادشاہ ملک ظاہر و باطن کا	اَلْقُدُّوْسُ پاکیزہ وصفوں بری سے	اَلسَّلَامُ سلامت و بے عیب	اَلْمُؤْمِنُ بےخوف کرنیوالا خوف سے
اَلْمُهَيْمِنُ نگہبان	اَلْعَزِيْزُ غالب اور بے مانند	اَلْجَبَّارُ سنوارنے والا کار خلق کا	اَلْمُتَكَبِّرُ بزرگ اور بے مانند
اَلْخَالِقُ پیدا کرنیوالا سب چیز کا	اَلْبَارِئُ پیدا کرنیوالا خلق کا	اَلْمُصَوِّرُ صورت اور ہیبت دینے والا	اَلْغَفَّارُ بخشنے والا گناہ بندوں کا
اَلْقَهَّارُ غالب ہر چیز پر	اَلْوَهَّابُ بہت دینے والا بغیر عوض کے	اَلرَّزَّاقُ روزی دینے والا سب مخلوقات کا	اَلْفَتَّاحُ اچھا کھولنے والا کاموں کا
اَلْعَلِيْمُ بڑا جاننے والا چھپی ہوئی چیزوں کا	اَلْقَابِضُ تنگ کرنیوالا روزی کا جسپر چاہے	اَلْبَاسِطُ کھولنے والا روزی کا بدل	اَلْخَافِضُ پست کرنیوالا دشمن کا
اَلرَّافِعُ بلند کرنیوالا درجہ بندوں کا	اَلْمُعِزُّ عزت دینے والا بندوں کا	اَلْمُذِلُّ خوار کرنے والا	اَلسَّمِيْعُ نیک سننے والا دعاؤں وغیرہ کا
اَلْبَصِيْرُ نیک دیکھنے والا	اَلْحَكَمُ حکم کرنے والا	اَلْعَدْلُ انصاف کرنیوالا	اَللَّطِيْفُ باریک بین اور نزدیک کا

اَلْخَبِیْرُ خبردار ہر چیز کا	اَلْحَلِیْمُ بردباری کرنیوالا	اَلْعَظِیْمُ بزرگ اور برتر ذات او صفات میں	اَلْغَفُوْرُ نیک بخشنے والا
اَلشَّکُوْرُ قدردان شکر کرنیوالوں کا	اَلْعَلِیُّ بلند مرتبہ	اَلْکَبِیْرُ بڑا سب سے	اَلْحَفِیْظُ نگاہ رکھنے والا خلق کا [illegible]
اَلْمُقِیْتُ قوت دینے والا یا روزی [illegible]	اَلْحَسِیْبُ کفایت کرنیوالا ہر حال میں	اَلْجَلِیْلُ بزرگ قدرت اور بڑی [illegible]	اَلْکَرِیْمُ صاحب کرم بزرگوار
اَلرَّقِیْبُ نگاہ رکھنے والا سب خلق کا	اَلْمُجِیْبُ قبول کرنیوالا دعاؤں کا	اَلْوَاسِعُ فراغ علم اور بخشش	اَلْحَکِیْمُ استوار کار اور راست گفتار
اَلْوَدُوْدُ بہت دوست رکھنے والا فرمانبرداروں کا	اَلْمَجِیْدُ صاحب بزرگی کا	اَلْبَاعِثُ اوٹھانے والا رسولوں کا	اَلشَّهِیْدُ حاضر اور مطلع ظاہر و باطن پر
اَلْحَقُّ ثابت سالم شہنشاہی کے [illegible]	اَلْوَکِیْلُ کارساز بندوں کا	اَلْقَوِیُّ قدرت والا	اَلْمَتِیْنُ استوار کار
اَلْوَلِیُّ مدد کرنیوالا اور دوست رکھنے والا	اَلْحَمِیْدُ تعریف کرنیوالا افعات اور صفات اپنی کا	اَلْمُحْصِیْ گھیرنے والا	اَلْمُبْدِیُٔ پیدا کرنیوالا چیزوں کا پہلی بار
اَلْمُعِیْدُ پیدا کرنیوالا دوسری بار	اَلْمُحْیِیْ زندہ کرنے والا	اَلْمُمِیْتُ مارنے والا	اَلْحَیُّ زندہ ہمیشہ سے ہمیشہ کو
اَلْقَیُّوْمُ قائم رہنے والا اور خبرگیری [illegible]	اَلْوَاجِدُ غنی اور بے پرواہ کہ محتاج کسیکا نہیں	اَلْمَاجِدُ بزرگ مطلق	اَلْوَاحِدُ ایک حقیقت ذات اور صفات میں

اَلاَحَدُ ایک سب شریکوں سے	اَلصَّمَدُ بے پرواہ کہ نہیں محتاج کسی کا	اَلقَادِرُ قدرت والا ہر چیز پر	اَلمُقتَدِرُ قدرت ظاہر کرنیوالا
اَلمُقَدِّمُ آگے کرنیوالا ساتھ نزدیکی رشتہ کے	اَلمُؤَخِّرُ پیچھے ڈالنے والا دشمنوں کا مہربانی اپنی سے	اَلاَوَّلُ پہلے سب سے	اَلاٰخِرُ پیچھے سب سے
اَلظَّاهِرُ ظاہر ساتھ صفتوں اپنی کے	اَلبَاطِنُ پوشیدہ وہم وخیال سے	اَلوَالِی کام کرنیوالا ساتھ تدبیر اور قدرت کے	اَلمُتَعَالِی بلند وبرتر ہر چیز سے
اَلبَرُّ نیکوکار	اَلتَّوَّابُ قبول کرنیوالا توبہ توبہ کرنیوالوں کا	اَلمُنعِمُ دینے والا نعمتوں کا	اَلمُنتَقِمُ بدلا لینے والا کافروں اور سرکشوں سے
اَلعَفُوُّ معاف کرنیوالا گناہوں کا	اَلرَّؤُفُ بہت مہربان	اَلمَلِکُ المُلکِ بادشاہ جہان کا	یَاذَاالجَلَالِ اے صاحب بزرگی
وَالاِکرَامِ اور بخشش کے	اَلرَّبُّ پالنے والا مخلوقات کا	اَلمُقسِطُ انصاف کرنیوالا	اَلجَامِعُ جمع کرنیوالا لوگوں کا قیامت میں
اَلغَنِیُّ بے پرواہ ہر چیز سے	اَلمُغنِی بے پرواہ کرنیوالا ہر چیز سے	اَلمُعطِی عطا کرنے والا	اَلمَانِعُ ہٹانیوالا نقصان بندوں کا
اَلضَّآرُّ ضرر پہونچانیوالا جسکو چاہے	اَلنَّافِعُ نفع پہونچانیوالا جسکو چاہے	اَلنُّورُ آپ ظاہر اور ظاہر کرنیوالا دوسروں کا	اَلهَادِی راہ راست دکھانیوالا
اَلبَدِیعُ پیدا کرنیوالا چیزوں کا بے نمونہ کے	اَلبَاقِی ہمیشہ رہنے والا	اَلوَارِثُ رہنے والا بعد فنا موجودات کے	اَلرَّشِیدُ رہنما عالم کا

الستّار	الصّادق	الصّبور
پوشیدہ کرنے والا عیوب کا	راست گو	بردبار کہ شتابی نہیں کرتا بیچ عذاب کرنے گنہگاروں کے

اَلَّذِی لَیْسَ کَمِثْلِہٖ شَیْءٌ وَّھُوَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ ط غُفْرَانَکَ رَبَّنَا وَاِلَیْکَ الْمَصِیْرُ

ایسا کہ نہیں مانند اوسکے کوئی شے اور وہ سننے والا اور جاننے والا ہے بخش تو اے ہمارے رب اور طرف تیری ہی پھرنا ہے

نِعْمَ الْمَوْلٰی وَنِعْمَ النَّصِیْرُ ط وَصَلَّی اللّٰہُ عَلٰی خَیْرِ خَلْقِہٖ مُحَمَّدٍ وَّاٰلِہٖ وَ

اچھا مالک اور اچھا مددگار اور درود بھیجے اللہ تعالی اوپر بہترین سب مخلوق اپنی کے کہ محمد ہیں اور اولاد اور

اَصْحَابِہٖ اَجْمَعِیْنَ بِرَحْمَتِکَ یَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِیْنَ ۵

یاروں اوسکے سب پر ساتھ رحمت اپنی کے اے زیادہ رحم والے سب رحم والوں سے

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ابتدا میکنم بنام خدا کہ بسیار رحم کنندہ و نہایت مہربان است

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ ذِی الْاِنْعَامِ وَالْکَرَمِ ۔ حَمْدًا کَثِیْرًا یُّوَازِیْ کَثْرَۃَ النِّعَمِ

جملہ ستایش مر خدای راست کہ صاحب انعام و بخشش است ۔ ستایش بسیار کہ برابر باشد بسیاری بخششہا را

ثُمَّ الصَّلٰوۃُ عَلٰی خَیْرِ خَلْقِہٖ مُحَمَّدٍ ۔ سَیِّدِ الْاَنْبِیَاءِ فِی النَّسَمِ

پس رحمت کاملہ نازل باد بر بہترین مخلوق خدا کہ ذات محمد صلی اللہ علیہ وسلم است ۔ کہ سردار پیغمبران است بذات و صفات و در ذی روح

لَوْلَاہُ مَا خَلَقَ الْاَفْلَاکَ خَالِقُہَا ۔ لَوْلَاہُ مَا خَرَجَ الْاِنْسَانُ مِنْ عَدَمِ

اگر ذات پاکش موجود نیامدی پیدا نکردی آسمانہا را پیدا کنندہ آن ۔ اگر ذات مبارکش جلوہ گر نشدی بر نیامدی آدمی از نیستی بوجود

اَرْسَلَہٗ بِالْہُدٰی لِلنَّاسِ جَمْعِہِمْ ۔ اَرْسَلَہٗ رَبُّہٗ بِالْعِلْمِ وَالْحِکَمِ

فرستاد حق تعالی او را برای رہنمائی سارے آدمیان ۔ فرستاد او را پروردگار او با دانش علوم و حکمتہا

بِقَہْرِہٖ اَفْتَحَ بُلْدَانًا قَاطِبَۃً ۔ بِلُطْفِہٖ مَلَکَ الْاٰفَاقَ وَالْکَرَمِ

بقہر کی خود فتح کرد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم تمام شہرہا را ۔ بلطف و بخشش خود بادشاہ گشت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اطراف عالم

بالخلق كرّمه باللطف اكرمه ۔ فهو الكرامة من فرق الى قدم

بعادت نیکو کرم کرده اسمه تعالی او را و بمهربانی خو بزرگ کرده اسمه تعالی او را ۔ پس آنحضرت صلی الله علیه وسلم همه تن کرامت اند از سر تا پا

رسولنا افصح الصنفين اعجمهم ۔ نبيّنا قد اوتي جوامع الكلم

پیغمبر ما فصیح ترین دو نوع یعنی عرب و عجم و فصیح ترین مردمان اند ۔ نبی ما بتحقیق داده شد کلمات جامعه را که اقل و دل باشد

له محاسن ولا تحصى عجائبها ۔ لانها قطرات اليم والديم

برای آنحضرت نکوییهاست که نشمار کرده شود عجائب آنها ۔ از جهت اینکه آنها مثل قطرات دریا و باران بی حساب

له على امة مظلمة ظلمت ۔ كثير حق له حقت على الذمم

برای آنحضرت بر امت که در تاریکی بوده است طلب کرد او را ۔ بسیار حق ست و برای آنحضرت ثابت اند بسیار حق بنا بر ایفای عهد

صلّوا عليه كما صلى الاله له ۔ وسلّموا سرمدا للشافع الامم

درود فرستید بر آنحضرت چنانکه درود فرستاد حق تعالی برای آنحضرت ۔ وسلام فرستید همیشه بر بخشاینده امتها

اللهم صلّ على محمد وعلى آله ۔ واصحابه ابدا بالفضل والكرم

ای خدا رحمت کامله نازل فرما بر محمد و بر اولاد او ۔ و بر اصحاب او همیشه و دائم بفضل کرم

آمين يا ربنا ما دام منزلة ۔ اجابة وجبت لدعوة الندم

بستجیب کن ای پروردگار ما وقتیکه درود بر آنحضرت نازل است ۔ قبولیت را که لازم ست برای دعای پشیمانی

صلى الاله على المبعوث للامم ۔ محمد سيد العرب والعجم

رحمت کامله نازل فرماید خدا بر رسولی که مخلوق ست برای امتها ۔ که نام پاکش محمد صلی الله علیه وسلم ست سردار عرب و عجم

وعلى من مدحه من بين الورى ۔ من جا مدحه في هذه الكلم

و بر آنکس که مدح نموده آنحضرت را در میان خلق ۔ مدحیکه درج شده است درین کلمات عرب

آغاز قصیدهٔ برده در مدح سرور هر دو سرا

بسم الله الرحمن الرحیم

أمن تذكر جيران بذي سلم — مزجت دمعا جرى من مقلة بدم

ای ز یاد صحبت یاران اندر ذی سلم — اشک چشم آمیختی با خون روان گشته بهم

أم هبت الريح من تلقاء كاظمة — أو أومض البرق في الظلماء من إضم

یا ز طرف کاظمه باد سموز برآمد از کوی دوست — یا مگر در نیم شب برقی درخشید از اضم

فما لعينيك إن قلت اكففا همتا — وما لقلبك إن قلت استفق يهم

چیست چشمت گویمش گریان مشو گریان شود — چیست دل گویمش بهش شو شیفته گردد ز غم

أيحسب الصب أن الحب منكتم — ما بين منسجم منه ومضطرم

ای که پنداری که عشق عاشقان پنهان شود — در میان آتش دلسوز و چشم پر زنم

لولا الهوى لم ترق دمعا على طلل — ولا أرقت لذكر البان والعلم

گر نبودے عشق اشکت بر طلل کے ریختی — کے بدی بیخواب چشمت از غم بان و علم

فكيف تنكر حبا بعد ما شهدت — به عليك عدول الدمع والسقم

چون کنی انکار حبت چون گواهی می دهند — بر تو اشک چشم و روے زرد و سستی از سقم

وأثبت الوجد خطي عبرة وضنى — مثل البهار على خديك والعنم

عشق ثابت کرده هر دو خط اشک لاغری — چون بهار روی زرد و سرخے شاخ عنم

نعم سرى طيف من أهوى فأرقني — والحب يعترض اللذات بالألم

چون خیال دلبرم آمد مرا بے خواب کرد — عشق از در میان خرمی رنج والم

يا لائمي في الهوى العذري معذرة — مني إليك ولو أنصفت لم تلم

ای که در عشقم ملامت میکنی معذور دار — گر ترا انصاف باشد عذرم آری از کرم

عَدَتْكَ حَالِي لَا سِرِّي بِمُسْتَتِرٍ — عَنِ الْوُشَاةِ وَلَا دَائِي بِمُنْحَسِمِ

حال من از تو گذشته سرّ من از دشمنان — نیست پنهان درد من را نیز نگشته از دلم

مَحَضْتَنِي النُّصْحَ لَكِنْ لَسْتُ أَسْمَعُهُ — إِنَّ الْمُحِبَّ عَنِ الْعُذَّالِ فِي صَمَمِ

تو نصیحت میکنی نیکو و من می نشنوم — عاشقان باشند دائم از ملامت در صمم

إِنِّي اتَّهَمْتُ نَصِيحَ الشَّيْبِ فِي عَذَلٍ — وَالشَّيْبُ أَبْعَدُ فِي نُصْحٍ عَنِ التُّهَمِ

شیب پندم را من بردم گمان بد بر وی — ورچه شیب اندر نصیحت دور باشد از تهم

فَإِنَّ أَمَّارَتِي بِالسُّوءِ مَا اتَّعَظَتْ — مِنْ جَهْلِهَا بِنَذِيرِ الشَّيْبِ وَالْهَرَمِ

نفس فرمان ده به بدها میکند و نیم خراب — وز جهالت پند نپذیرد ز پیری و هرم

وَلَا أَعَدَّتْ مِنَ الْفِعْلِ الْجَمِيلِ قِرَى — ضَيْفٍ أَلَمَّ بِرَأْسِي غَيْرَ مُحْتَشِمِ

هم نکرد او کار نیکو بهر مهمانی که او — بر سرم آمد فرود از من نگشت او محتشم

لَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنِّي مَا أُوَقِّرُهُ — كَتَمْتُ سِرًّا بَدَا لِي مِنْهُ بِالْكَتَمِ

گر بدے علمم که مهمان را نمی دارم بزرگ — کردمے تغییر سفیدے مویم از کتم

مَنْ لِي بِرَدِّ جِمَاحٍ مِنْ غَوَايَتِهَا — كَمَا يُرَدُّ جِمَاحُ الْخَيْلِ بِاللُّجُمِ

نفس سرکش را ز بی راهی که می آرد براه — چون لجامش است سرکش آورد باراه هم

فَلَا تَرُمْ بِالْمَعَاصِي كَسْرَ شَهْوَتِهَا — إِنَّ الطَّعَامَ يُقَوِّي شَهْوَةَ النَّهِمِ

نیست مجبور بر فعل عصیان کسر شهوتهای نفس — زانکه قوت میدهد حرص طعام اندر شکم

وَالنَّفْسُ كَالطِّفْلِ إِنْ تُهْمِلْهُ شَبَّ عَلَى — حُبِّ الرَّضَاعِ وَإِنْ تَفْطِمْهُ يَنْفَطِمِ

نفس چون طفل ست اگر شیرش دهی دائم خورد — ور ز شیرش باز گیرے او نخواهد هیچ دم

فَاصْرِفْ هَوَاهَا وَحَاذِرْ أَنْ تُوَلِّيَهُ — إِنَّ الْهَوَى مَا تَوَلَّى يُصْمِ أَوْ يَصِمِ

بازگیرش از هوا بر خود هوا حاکم مکن — چون هوا حاکم شود دینت شود در جان کم

وراعها وهي في الأعمال سائمة
نفس را مقهور کن تا در عمل جولان کند
وإن هي استحلت المرعى فلا تسم
در بچیزے انس گیرد باز دارش از ستم

كم حسنت لذة للمرء قاتلة
لذتے کان را مضرت باشد آید پیش نفس
من حيث لم يدر أن السم في الدسم
آنچنان کس در نیابد که زهر است در دسم

واخش الدسائس من جوع ومن شبع
خوش بترس از حیلهاے نفس در جوع و شبع
فرب مخمصة شر من التخم
گاه گاهے شر گرسنگی بدتر ز سیری و تخم

واستفرغ الدمع من عين قد امتلأت
پس بباری اشک چشم از دیده کان پر شده
من المحارم والزم حمية الندم
از محارم پس ملازم شو بدرگاه ندم

وخالف النفس والشيطان واعصهما
برخلاف نفس و شیطان باش فرمان شان مبر
وإن هما محضاك النصح فاتهم
در نصیحت گر کنندت قول شان دان متهم

ولا تطع منهما خصما ولا حكما
ترک کن فرمان ایشان خواه خصمند خواه حکم
فأنت تعرف كيد الخصم والحكم
زانکه میدانی تو مکر خصم و هم مکر حکم

أستغفر الله من قول بلا عمل
میکنم استغفر الله از کلام بے عمل
لقد نسبت به نسلا لذي عقم
بچه مے خواهم ازان زن بود صاحب عقم

أمرتك الخير لكن ما ائتمرت به
امر کردی تو بخیر و من نکردم هیچ خیر
وما استقمت فما قولي لك استقم
راستی در دین نکردم راست بین شو گفتنم

ولا تزودت قبل الموت نافلة
نیستی هرگز نکردم بهر زاد آخرت
ولم أصل سوى فرض ولم أصم
در نماز و روزه جز فرضے نیاید از تنم

ظلمت سنة من أحيا الظلام إلى
من ستم کردم بسے بر سنت خیر الرسل
أن اشتكت قدماه الضر من ورم
آنکه از احیاے شب ها پای او گردید ورم

وشد من سغب احشاءہ وطوی ۔ تحت الحجارة کشحا مترف الادم
سنگ بستی بر شکم آن نازنین از گرسنگی ۔ میکشید سے زیر سنگ آن پہلوی ترک آدم

وراودتہ الجبال الشم من ذھب ۔ عن نفسہ فاراھا ایما شمم
کوہ از زر کردہ خود را عرضہ تا گردد قبول ۔ رو ہمی گردانید زان در مصطفیٰ خیرالامم

واکدت زھدہ فیھا ضرورتہ ۔ ان الضرورة لا تعدو علی العصم
با ضرورت پاک بودش ترکِ دنیا پیش کرد ۔ از ضرورت خستہ نبود آنکہ دور ست از حرم

وکیف تدعو الی الدنیا ضرورة من ۔ لولاہ لم تخرج الدنیا من العدم
چون تواند خواند بیرونی ضرورت آنکہ گر ۔ او نبودے تا بدے بیرون دنیا از عدم

محمد سید الکونین والثقلین ۔ والفریقین من عرب ومن عجم
آن محمد سید کونین فخر انس و جان ۔ بہتر خلق دو عالم مہتر عرب و عجم

نبینا الآمر الناھی فلا احد ۔ ابر فی قول لا منہ ولا نعم
امر ناہے پیمبر آن رسولِ است و ۔ راست گو تر زان نبند در قول لا و در نعم

ھو الحبیب الذی ترجی شفاعتہ ۔ لکل ھول من الاھوال مقتحم
آن حبیب کو بود امید گاہ سوسنان ۔ از شفاعت نزد سختیہائے پیچیدہ بہم

دعا الی اللہ فالمستمسکون بہ ۔ مستمسکون بحبل غیر منفصم
مردمان خوانده بحق ہر کہ درو دست زد ۔ دست زد در حبل محکم کان بریدہ نشد

فاق النبیین فی خلق وفی خلق ۔ ولم یدانوہ فی علم ولا کرم
بہتر پیغمبران در خَلق و در خُلق آمدہ ۔ کس چو او ناید نہ در علم و نہ در وصف کرم

وکلھم من رسول اللہ ملتمس ۔ غرفا من البحر او رشفا من الدیم
جملگی را از رسول اللہ بودے التماس ۔ یک کف از دریا سے علمی یک نم از ابر کرم

وواقفون لديه عند حدهم

نزد خود استاده جمله هر یکی در حد خود

فهو الذي تم معناه وصورته

از خلائق او بود در صورت و معنی تمام

منزه عن شريك في محاسنه

او منزه از شریک اندر محاسن آمده

دع ما ادعته النصارى في نبيهم

آنچه ترسا گفت اندر حق عیسی تو مگو

فانسب الى ذاته ما شئت من شرف

نسبتش با ذات او کن هرچه خواهی از شرف

فان فضل رسول الله ليس له

فضل و جاه مصطفی را نیست حد در کمال

لو ناسبت قدره آياته عظما

درخور قدر شریفش گر نمودی معجزات

لم يمتحنا بما تعيى العقول به

آنچه او فرمود عقل از کنه آن عاجز نشد

اعيى الورى فهم معناه فليس يرى

عاقلان از فهم معنی محمد عاجزند

كالشمس تظهر للعينين من بعد

مثل خورشیدست ذاتش آن بود کو چشم دید

من نقطة العلم او من شكلة الحكم

نقطه از علم شان یا خود نصیبی از حکم

ثم اصطفاه حبيبا باري النسم

برگزیدش از محبت خالق روح نسم

فجوهر الحسن فيه غير منقسم

جوهر حسن محمد پاره نامد در قسم

واحكم بما شئت مدحا فيه واحتكم

پس بگو در حق سید هرچه خواهی از حکم

وانسب الى قدره ما شئت من عظم

نسبتش با قدر او کن هرچه خواهی از عظم

حد فيعرب عنه ناطق بفم

تا تواند کرد شخصی روشن آن را بیش و کم

احيى اسمه حين يدعى دارس الرمم

نازنامش زنده کردی استخوانهای رمم

حرصا علينا فلم نرتب ولم نهم

بر صلاح ما حریص است بیگمان در تهم

للقرب والبعد فيه غير منفحم

اهل عالم جمله در وصفش گشته بستند دم

صغيرة وتكل الطرف من امم

در بلا بر چشمها می هر دم اندازد جسم

وَكَيْفَ يُدْرِكُ فِي الدُّنْيَا مَا حَقِيقَتَهُ
چون بداندش حقیقت اہل دنیی چون بود
قَوْمٌ نِيَامٌ تَسَلَّوْا عَنْهُ بِالْحُلُمِ
ہست خواب و دیدنش در خواب اندر بہتنم

فَمَبْلَغُ الْعِلْمِ فِيهِ أَنَّهُ بَشَرٌ
نهایت معلوم مردم آن که سید آدم ست
وَأَنَّهُ خَيْرُ خَلْقِ اللّٰهِ كُلِّهِمِ
بہترین مردمان باشد رسول محترم

وَكُلُّ آيٍ أَتَى الرُّسُلُ الْكِرَامُ بِهَا
ہر چہ آوردند مجموع رسل از معجزات
فَإِنَّمَا اتَّصَلَتْ مِنْ نُورِهِ بِهِمِ
آن ز نور مصطفےٰ آید بدیشان لاجرم

فَإِنَّهُ شَمْسُ فَضْلٍ هُمْ كَوَاكِبُهَا
او بود خورشید فضل دیگران استارگان
يُظْهِرْنَ أَنْوَارَهَا لِلنَّاسِ فِي الظُّلَمِ
روشنی استارگان پیدا شود اندر ظلم

حَتَّى إِذَا طَلَعَتْ فِي الْكَوْنِ عَمَّ هُدَا
چون بر آمد طلعتی خورشید عالم روشنش
هَا الْعَالَمِينَ وَأَحْيَتْ سَائِرَ الْأُمَمِ
زان سبب پوشیده نورش نقش این ابدام

أَكْرِمْ بِخَلْقِ نَبِيٍّ زَانَهُ خُلُقٌ
خلق پیغمبر نکوتر خلق او آراستہ
بِالْحُسْنِ مُشْتَمِلٍ بِالْبِشْرِ مُتَّسِمِ
مشتمل بر حسن باشد بر بشارت متسم

كَالزَّهْرِ فِي تَرَفٍ وَالْبَدْرِ فِي شَرَفٍ
چون بہار از تازگی ہمچو بدر اندر شرف
وَالْبَحْرِ فِي كَرَمٍ وَالدَّهْرِ فِي هِمَمِ
ہمچو دریا در کرم چون روزگار اندر ہمم

كَأَنَّهُ وَهُوَ فَرْدٌ فِي جَلَالَتِهِ
در بزرگی ہست یکتا ہمچو تابان بلے
فِي عَسْكَرٍ حِينَ تَلْقَاهُ وَفِي حَشَمِ
چون بدیدندے ورا در لشکر خیل و حشم

كَأَنَّمَا اللُّؤْلُؤُ الْمَكْنُونُ فِي صَدَفٍ
دُرِّ مکنون در صدف دندان او بد گوئیا
مِنْ مَعْدِنَيْ مَنْطِقٍ مِنْهُ وَمُبْتَسَمِ
در دہن گویا کسے بارید مروارید ہم

لَا طِيبَ يَعْدِلُ تُرْبًا ضَمَّ أَعْظُمَهُ
ہیچ بوئے ہمچو بوسے خوابگاہ او نبود
طُوبَى لِمُنْتَشِقٍ مِنْهُ وَمُلْتَثِمِ
نیکبخت آن کس کہ بوسیدہ است پوشیدہ نعم

أَبَانَ مَوْلِدُهُ عَنْ طِيبِ عُنْصُرِهِ
يَا طِيبَ مُبْتَدَأٍ مِنْهُ وَمُخْتَتَمِ

وقت زادن پاکی ذات شریفش شد پدید
پاک بودش مبتدا و پاک بودش مختتم

يَوْمٌ تَفَرَّسَ فِيهِ الْفُرْسُ أَنَّهُمُ
قَدْ أُنْذِرُوا بِحُلُولِ الْبُؤْسِ وَالنِّقَمِ

اهل فرس آن روز دانستند کایشان را نبود
بعد ازان در دو طال رنج و اندوه و نقم

وَبَاتَ إِيوَانُ كِسْرَى وَهُوَ مُنْصَدِعٌ
كَشَمْلِ أَصْحَابِ كِسْرَى غَيْرَ مُلْتَئِمِ

طاق ایوان شد خراب و کنگره از وی فتاد
حال کسری شد تبه با لشکر و خیل و حشم

وَالنَّارُ خَامِدَةُ الْأَنْفَاسِ مِنْ أَسَفٍ
عَلَيْهِ وَالنَّهْرُ سَاهِي الْعَيْنِ مِنْ سَدَمِ

آتش کسری بمرد اندوه کسری در فزود
چشمهٔ آب روان شد خشک در جوی سدم

وَسَاءَ سَاوَةَ أَنْ غَاضَتْ بُحَيْرَتُهَا
وَرُدَّ وَارِدُهَا بِالْغَيْظِ حِينَ ظَمِي

ساوه غمگین شد چو گشتش آب از دریاچه خشک
تشنگانش بر گشتند خشمگین با درد و غم

كَأَنَّ بِالنَّارِ مَا بِالْمَاءِ مِنْ بَلَلٍ
حُزْنًا وَبِالْمَاءِ مَا بِالنَّارِ مِنْ ضَرَمِ

گوئیا بر جای آتش آب بودی سرد و تر
از غم و بر جای آب آتش سوزان گشت گرم

وَالْجِنُّ تَهْتِفُ وَالْأَنْوَارُ سَاطِعَةٌ
وَالْحَقُّ يَظْهَرُ مِنْ مَعْنًى وَمِنْ كَلِمِ

لشکر شیطان فغان کردند زاندوه تمام
نور حق تابان ز معنی و کلم شد دمبدم

عَمُوا وَصَمُّوا فَإِعْلَانُ الْبَشَائِرِ لَمْ
تُسْمَعْ وَبَارِقَةُ الْإِنْذَارِ لَمْ تُشَمِ

کور و کر گشتند و نشنیدند بشارت از خدا
هم ندیده برق انذار از همه رنج و الم

مِنْ بَعْدِ مَا أَخْبَرَ الْأَقْوَامَ كَاهِنُهُمْ
بِأَنَّ دِينَهُمُ الْمُعْوَجَّ لَمْ يَقُمِ

پیش زان اخبار ایشان کرده بودند کاهنان
آنکه دین شان کج شدست و نیست خواهد گشت هم

وَبَعْدَ مَا عَايَنُوا فِي الْأُفْقِ مِنْ شُهُبٍ
مُنْقَضَّةٍ وَفْقَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ صَنَمِ

دیده بودند آسمان آتش به هوا افتاده بود
در زمین هم سرنگون افتاد از خواری صنم

حَتّٰى غَدَا عَنْ طَرِيْقِ الْوَحْيِ مُنْهَزِمٌ

از طریق وحی دیوان جمله آواره شدند

كَاَنَّهُمْ هَرَبًا اَبْطَالُ اَبْرَهَةٍ

چون دلیر طرمن مین بودند گویا در گریز

نَبْذًا بِهٖ بَعْدَ تَسْبِيْحٍ بِبَطْنِهِمَا

او فگنده از پس تسبیح در دو دست رسول

جَاءَتْ لِدَعْوَتِهِ الْاَشْجَارُ سَاجِدَةً

هم درخت آمد بفرمانش ببر دوش سجده کرد

كَاَنَّمَا سَطَرَتْ سَطْرًا لِمَا كَتَبَتْ

محو کردان رفتنش آثار سجدهای خود

مِثْلَ الْغَمَامَةِ اَنّٰى سَارَ سَائِرَةً

ابر بودی بر سرش با او برفتی هر کجا

اَقْسَمْتُ بِالْقَمَرِ الْمُنْشَقِّ اِنَّ لَهٗ

میخورم سوگند بر آن مه که پاره شد که او

وَمَا حَوَى الْغَارُ مِنْ خَيْرٍ وَّمِنْ كَرَمٍ

جمع کرده غار خیرات و کرمهای بی

فَالصِّدْقُ فِي الْغَارِ وَالصِّدِّيْقُ لَمْ يَرِمَا

صدق صدیقند در غار و کس ایشان را ندید

ظَنُّوا الْحَمَامَ وَظَنُّوا الْعَنْكَبُوْتَ عَلٰى

بیضه بنهاده کبوتر بافت پرده عنکبوت

مِنَ الشَّيَاطِيْنِ يَقْفُوْ اِثْرَ مُنْهَزِمٍ

دل شکسته می رسیدند از پی هم در حرم

اَوْ عَسْكَرٍ بِالْحَصٰى مِنْ رَاحَتَيْهِ رُمِيْ

یا چو آن لشکر که از خاک کفش گشته رجم

نَبْذَ الْمُسَبِّحِ مِنْ اَحْشَاءِ مُلْتَقِمٍ

مثل تسبیحیکه یونس را بیفگند از شکم

تَمْشِيْ اِلَيْهِ عَلٰى سَاقٍ بِلَا قَدَمٍ

مے دوید نزدیکش سید او بساق بی قدم

فُرُوْعُهَا مِنْ بَدِيْعِ الْخَطِّ بِالْقَلَمِ

پس نموده محو زو آثار جهها اندر رقم

تَقِيْهِ حَرَّ وَطِيْسٍ لِلْهَجِيْرِ حَمِيْ

تا نگاهش میداشت از گرمای تابستان گرم

قَلْبِهٖ نِسْبَةٌ مَبْرُوْرَةُ الْقَسَمِ

در دلش شد نسبتی کان راست کرده از قسم

وَكُلُّ طَرْفٍ مِنَ الْكُفَّارِ عَنْهُ عَمِيْ

چشم کافر گشت ز ایشان کور از لطف عمم

وَهُمْ يَقُوْلُوْنَ مَا بِالْغَارِ مِنْ اِرَمٍ

کافران گفتند کس اینجا نباشد گشته گم

خَيْرِ الْبَرِيَّةِ لَمْ تَنْسُجْ وَلَمْ تَحُمِ

کافران را شد گمان کانجا نیاسوده نم

وِقَايَةُ اللّٰهِ أَغْنَتْ عَنْ مُضَاعَفَةٍ

چون خدا او را ز مکر دشمنان محفوظ داشت

مَا سَامَنِي الدَّهْرُ ضَيْمًا وَاسْتَجَرْتُ بِهِ

رنجی از بیم ز دهر و خواستم از وی امان

وَلَا الْتَمَسْتُ غِنَى الدَّارَيْنِ مِنْ يَدِهِ

هر چه کردم التماس از نعمتی هر دو سرا

لَا تُنْكِرِ الْوَحْيَ مِنْ رُؤْيَاهُ إِنَّ لَهُ

پس مکن انکار وی از خواب پیغمبر از انکه

فَذَاكَ حِينَ بُلُوغٍ مِنْ نُبُوَّتِهِ

وحی در خواب اول پیغمبری بودی ورا

تَبَارَكَ اللّٰهُ مَا وَحْيٌ بِمُكْتَسَبٍ

بس بزرگست این خدا کاین وحی از وی کسبی نه

آيَاتُهُ الْغُرُّ لَا تَخْفَى عَلَى أَحَدٍ

نیست پنهان بر کسی آیات او ی تابش

كَمْ أَبْرَأَتْ وَصِبًا بِاللَّمْسِ رَاحَتُهُ

بس کسان را او شفا دادی بامید بدست

وَأَحْيَتِ السَّنَةَ الشَّهْبَاءَ دَعْوَتُهُ

دعوت او سالی تنگی از جهان برداشتی

بِعَارِضٍ جَادَ أَوْ خِلْتَ الْبِطَاحَ بِهَا

بر دعایش آمدی باران وادی پر شده

مِنَ الدُّرُوعِ وَعَنْ عَالٍ مِنَ الْأُطُمِ

بر درش حاجب نبود او را ز قصر و قلعه هم

إِلَّا وَنِلْتُ جِوَارًا مِنْهُ لَمْ يُضَمِ

هر چه جوار وی همانا می از بلا سیئه یافتم

إِلَّا اسْتَلَمْتُ النَّدَى مِنْ خَيْرِ مُسْتَلَمِ

یافتم بر وی چه بهتر را نچه از وی خواستم

قَلْبًا إِذَا نَامَتِ الْعَيْنَانِ لَمْ يَنَمِ

چشمش از در خواب رفتی دل نبدی بیدار هم

فَلَيْسَ يُنْكَرُ فِيهِ حَالُ مُحْتَلِمِ

خواب او منکر نبودی اشل خواب محتلم

وَلَا نَبِيٌّ عَلَى غَيْبٍ بِمُتَّهَمِ

هم رسول او نبود بر علم غیبش متهم

بدنیها الْفَضْلُ بَيْنَ النَّاسِ لَمْ يَقُمِ

در میان مردمان انصاف سبب آویخت عدم

وَأَطْلَقَتْ أَرِبًا مِنْ رِبْقَةِ اللَّمَمِ

وا رهانید بیقین دیوانگان را از لمم

حَتَّى حَكَتْ غُرَّةً فِي الْأَعْصُرِ الدُّهُمِ

تا چون روی سفید بودی در سیاهی از ظلم

سَيْبًا مِنَ الْيَمِّ أَوْ سَيْلًا مِنَ الْعَرِمِ

گویا دریا بدی یا گوییا سیلی از عرم

دَعْنِیْ وَوَصْفِیْ اٰیَاتٍ لَّهٗ ظَهَرَتْ
گوش کن تا معجزش گویم که آن روشن بود
ظُهُوْرَ نَارِ الْقِرٰی لَیْلًا عَلٰی عَلَمِ
همچو آتش در شب تاریک بر فرق علم

فَالدُّرُّ یَزْدَادُ حُسْنًا وَّهُوَ مُنْتَظِمٌ
در اگر پیوسته باشد حسن او زائد شود
وَلَیْسَ یَنْقُصُ قَدْرًا غَیْرَ مُنْتَظِمِ
ور نه پیوسته بود قدرش نباشد هیچ کم

فَمَا تَطَاوُلُ اٰمَالِ الْمَدِیْحِ اِلٰی
هرچه گویم در مدیح مصطفی بسیار نیست
مَا فِیْهِ مِنْ کَرَمِ الْاَخْلَاقِ وَالشِّیَمِ
کو مزین بد بخلق نیک واحسان وشیم

اٰیَاتُ حَقٍّ مِّنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثَةٌ
آیت حق کو ز رحمن آمد بروی فرود
قَدِیْمَةٌ صِفَةُ الْمَوْصُوْفِ بِالْقِدَمِ
آن قدیم ست وبود آن وصف موصوف قدم

لَمْ تَقْتَرِنْ بِزَمَانٍ وَّهِیَ تُخْبِرُنَا
مقترن نامد بوقتے دائماً ثابت بدان
عَنِ الْمَعَادِ وَعَنْ عَادٍ وَّعَنْ اِرَمِ
او خبر داد از معاد وحشر واز عاد وارم

دَامَتْ لَدَیْنَا فَفَاقَتْ کُلَّ مُعْجِزَةٍ
نزد ما باقی بماند بهترے از معجزات
مِنَ النَّبِیِّیْنَ اِذْ جَاءَتْ وَلَمْ تَدُمِ
معجزه پیغمبران دائم نمانده برامم

مُحَکَّمَاتٌ فَمَا یُبْقِیْنَ مِنْ شُبَهٍ
محکم ست اخبار قرآن شبہے کس نماند
لِذِیْ شِقَاقٍ وَّلَا یَبْغِیْنَ مِنْ حَکَمِ
در شبه الفاظ آن تابان بود نور حکم

مَا حُوْرِبَتْ قَطُّ اِلَّا عَادَ مِنْ حَرَبٍ
هر که با قرآن بجنگ آمد در آخر باز گشت
اَعْدَی الْاَعَادِیْ اِلَیْهَا مُلْقِیَ السَّلَمِ
آنکه دشمن تر بدے نزدش بیفگندے سلم

رَدَّتْ بَلَاغَتُهَا دَعْوٰی مُعَارِضِهَا
از بلاغت دعوی جمله معارض کرد رد
رَدَّ الْغَیُوْرِ یَدَ الْجَانِیْ عَنِ الْحُرَمِ
چون غیور کو کند رد دست جانی از حرم

لَهَا مَعَانٍ کَمَوْجِ الْبَحْرِ فِیْ مَدَدٍ
معنی بسیار مثل موج دریا دارد آن
وَفَوْقَ جَوْهَرِهٖ فِی الْحُسْنِ وَالْقِیَمِ
بهتر ست از دُرِّ دریا جمله در حسن وقیم

فما تعد ولا تحصى عجائبها

بس عجائب اندر آنست كس نخواند شمرد

ولا تسام على الاكثار بالسأم

ور چه آن بسيار خوانند كس نبيند آن سلم

قرت بها عين قاريها فقلت له

چشم خواننده بدان روشن شود من گفتمش

لقد ظفرت بحبل الله فاعتصم

يافتى حبل خدا محكم بگير اى معتصم

ان تتلها خيفة من حر نار لظى

گر بخوانى آن ز ترس آتش دوزخ همى

اطفأت حر لظى من وردها الشبم

سرد گردد گرمى آتش بدان من صائم

كأنها الحوض تبيض الوجوه به

آن چو حوضى دان كه وارد روى خواهند سفيد

من العصاة وقد جاؤه كالحمم

گرچه عاصى آمده است و روسيه همچو حمم

وكالصراط وكالميزان معدلة

چون صراطست آن و چون ميزان داد و راى

فالقسط من غيرها في الناس لم يقم

راستى در غير اينها كس نديده بيش و كم

لا تعجبن لحسود راح ينكرها

گر حسود انكار آن كرده بدان اين را عجب

تجاهلا وهو عين الحاذق الفهم

كز تجاهل كرده ور نه نيك گرديده فهم

قد تنكر العين ضوء الشمس من رمد

گر كه چشم از رمد منكر شود خورشيد را

وينكر الفم طعم الماء من سقم

هم دهن منكر شود طعم خوش آب از سقم

يا خير من يمم العافون ساحته

اى بهين آن كه مردم قصد درگاهش كنند

سعيا وفوق متون الاينق الرسم

يا پياده يا به پشت اشتران باد دم

ومن هو الآية الكبرى لمعتبر

اى كه هستى آيت كبرى كه باشد معتبر

ومن هو النعمة العظمى لمغتنم

وى كه هستى نعمت عظمى كه باشد مغتنم

سريت من حرم ليلا الى حرم

در شبى رفتى ز مكه تا باقصاى شريف

كما سرى البدر في داج من الظلم

چونكه ماه چارده گردد روان اندر ظلم

وبت ترقى الى ان نلت منزلة

برشدی بالا و گشته قاب قوسینت مقام

من قاب قوسين لم تدرك ولم ترم

آن نه دیدست و نجسته هیچکس را هیچ دم

وقدمتك جميع الانبياء بها

انبیا و مرسلانت پیشوا کردند زان که

والرسل تقديم مخدوم على خدم

همچو مخدومی که گردد پیشوا بر هر خدم

وانت تخترق السبع الطباق بهم

ز آسمانها بر گذشتی با جمیع انبیا

في موكب كنت فيه صاحب العلم

در گروهی که از ایشان بوده صاحب علم

حتى اذا لم تدع شأوا لمستبق

تر نهشتی از قرب بهر هیچکس نگذاشتی

من الدنو ولا مرقى لمستنم

جای بالاتر نشستی دیگران را در قسم

خفضت كل مقام بالاضافة اذ

پست گشته پیش قربت هر مقام دیگران

نوديت بالرفع مثل المفرد العلم

چون ترا بردند بالا از ایشان گشتی علم

كيما تفوز بوصل اي مستتر

تا مقام وصل پنهان یافتی از چشم خلق

عن العيون وسر اي مكتتم

سر پنهان را بدانستی و اوصاف قدم

فحزت كل فخار غير مشترك

جمع کردی هر بزرگی را که نبود مشترک

وجزت كل مقام غير مزدحم

پس گذشتی هر مقامی را که نبود مزدحم

وجل مقدار ما اوليت من رتب

بس بزرگست آنچه دادندت ز فضل مرتبت

وعز ادراك ما اوليت من نعم

بس عزیز است آنچه بخشندت خداوند از نعم

بشرى لنا معشر الاسلام ان لنا

مژده باد ای مسلمانان که بیشک بهر ما

من العناية ركنا غير منهدم

از عنایت هست رکنی کان نبود دور از هدم

لما دعى الله داعينا لطاعته

چون خدا ما را بطاعت خواند پیغمبر ما داد

باكرم الرسل كنا اكرم الامم

بهترین پیغمبران گشتیم ما خیر الامم

رَاعَتْ قُلُوبَ الْعِدَا اَنْبَاءُ بِعْثَتِهٖ — كَنَبْاَةٍ اَجْفَلَتْ غُفْلًا مِّنَ الْغَنَمِ

دشمنان را دل بترسانید اخبار رسول — همچو آوازے کہ ناگہ برجہانیدی غنم

مَازَالَ يَلْقَاهُمْ فِيْ كُلِّ مُعْتَرَكٍ — حَتّٰى حَكَوْا بِالْقَنَا لَحْمًا عَلٰى وَضَمِ

چون بجنگِ دشمنان رفتی بُدی در جنگ گاه — آن بدنہا بر سر نیزہ چو لحم اندر وضم

وَدُّوا الْفِرَارَ فَكَادُوْا يَغْبِطُوْنَ بِهٖ — اَشْلَاءَ شَالَتْ مَعَ الْعِقْبَانِ وَالرَّخَمِ

آرزوشان بُد کہ بردی غبط بر وندی براہ — عضوہای کان بریدے با عقاب و با رخم

تَمْضِي اللَّيَالِيْ وَلَا يَدْرُوْنَ عِدَّتَهَا — مَا لَمْ تَكُنْ مِّنْ لَيَالِي الْاَشْهُرِ الْحُرُمِ

پس شبے بگذشت کس آن را ندانستی عدد — در غزاہا چون نبودے از شبے ماہ حرم

كَاَنَّمَا الدِّيْنُ ضَيْفٌ حَلَّ سَاحَتَهُمْ — بِكُلِّ قَرْمٍ اِلٰى لَحْمِ الْعِدٰى قَرِمِ

گوئیا دین بود مہمانے کہ او آمد فرود — در سرایے آن کہ بُد مشتاق لحم دشمنم

يَجُرُّ بَحْرَ خَمِيْسٍ فَوْقَ سَابِحَةٍ — تَرْمِيْ بِمَوْجٍ مِّنَ الْاَبْطَالِ مُلْتَطِمِ

مے کشیدے بحر لشکر جملہ بر اسپان سوار — موج می زد از دلیرانے کہ میرفتند بہم

مِنْ كُلِّ مُنْتَدِبٍ لِّلّٰهِ مُحْتَسِبٍ — يَسْطُوْ بِمُسْتَاْصِلٍ لِّلْكُفْرِ مُصْطَلِمِ

جملہ از بہر خدا در کار بودند در غزا — بیخ کفر از بن بکندند نیست کردند از ستم

حَتّٰى غَدَتْ مِلَّةُ الْاِسْلَامِ وَهِيَ بِهِمْ — مِنْ بَعْدِ غُرْبَتِهَا مَوْصُوْلَةُ الرَّحِمِ

تا قوی شد ملت اسلام از سعے ہمہ — دین در اول بُد غریب و شد در آخر محترم

مَكْفُوْلَةً اَبَدًا مِّنْهُمْ بِخَيْرِ اَبٍ — وَخَيْرِ بَعْلٍ فَلَمْ تَيْتَمْ وَلَمْ تَئِمِ

دین از ایشان یافت بہتر شوہر و بہتر پدر — زان نماندہ بیوگی و ہم نماند اندر یتیم

هُمُ الْجِبَالُ فَسَلْ عَنْهُمْ مُصَادِمَهُمْ — مَاذَا رَاٰى مِنْهُمْ فِيْ كُلِّ مُصْطَدَمِ

کوہ ہا بودند زان کو در خبر و آمد بپرس — تا بگویند انچہ دیدہ ستند از ایشان در صدم

فسل حنینا وسل بدرا وسل احدا
از حنین و بدر دیگر از احد میکن سوال
فصول حتف لهم ادهی من الوخم
تا بخوانند فصلهاے مرگ سخت‌تر از دخم

المصدری البیض حمرا بعد ما وردت
سرخ کردندے بخون دشمنان شمشیرها
من العدی کل مسود من اللمم
چون فرو شد در سیاہی سر موے لمم

والکاتبین بسمر الخط ما ترکت
مے نوشتندے بہ نیزہ کوست خطے آنجکار
اقلامهم حرف جسم غیر منعجم
حرف جسم بے نقط نوشتہ بودے آن قلم

شاکی السلاح لهم سیما تمیزهم
آن کمان سختان کہ سیما شان بدین ممتاز بود
والورد یمتاز بالسیما من السلم
گل برنگ و بوے آن ممتاز گردد از سلم

تهدی الیک ریاح النصر نشرهم
میرسانند باد نصرت بر تو بوے سعی شان
فتحسب الزهر فی الاکمام کل کمی
چون بہار اندر سر ہر غنچہ ثابت قدم

کانهم فی ظهور الخیل نبت ربا
گوئیا بر پشت اسپان چون درخت پشت کوہ
من شدة الحزم لا من شدة الحزم
ز استوارے بود در دین نہ ز شدت در حزم

طارت قلوب العدی من باسهم فرقا
لرزہ در دلہاے دشمن اوفتاد از ترس شان
فما تفرق بین البهم والبهم
چارپا از آدمی نشناختند از ترس و غم

ومن تکن برسول اللہ نصرتہ
ہر کہ اورا از رسول اللہ یارے آمدہ
ان تلقہ الاسد فی اجامها تجم
شیر گر بروی رسد از ترس آن بدہم

ولن تری من ولی غیر منتصر
دوستانش را نہ بینی غیر منصور و عزیز
بہ ولا من عدو غیر منقصم
ہم نہ بینی دشمنش جز خوار و بشکستہ بہم

احل امتہ فی حرز ملتہ
امت خود نشاندہ در حصار ملتش
کاللیث مع الاشبال فی اجم
ہمچو شیرے کو بود با بچگان اندر اجم

كَمْ جَدَّلَتْ كَلِمَاتُ اللهِ مِنْ جَدِلٍ فِيهِ وَكَمْ خَصَمَ الْبُرْهَانُ مِنْ خَصِمِ

هر که با قران بجنگ آمد بیفگندش بخاک گفتگوی منکران برهان او بشکست هم

كَفَاكَ بِالْعِلْمِ فِي الْأُمِّيِّ مُعْجِزَةً فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَالتَّأْدِيبِ فِي الْيُتُمِ

این قدر از معجزش کافی که پیش از وحی او امی پر علم بود و با ادب اندر یتیم

خَدَمْتُهُ بِمَدِيحٍ أَسْتَقِيلُ بِهِ ذُنُوبَ عُمْرٍ مَضَى فِي الشِّعْرِ وَالْخِدَمِ

خدمتش کردم بمدحی تا ببخشیدم گناه زانکه عمرم صرف شد در گفتن شعر و خدم

إِذْ قَلَّدَانِيَ مَا تُخْشَى عَوَاقِبُهُ كَأَنَّنِي بِهِمَا هَدْيٌ مِنَ النَّعَمِ

کرده اند گردنم عصیان و می ترسم از آن گوئیا با شعر و خدمت مثل هدیم از نعم

أَطَعْتُ غَيَّ الصِّبَا فِي الْحَالَتَيْنِ وَمَا حَصَلْتُ إِلَّا عَلَى الْآثَامِ وَالنَّدَمِ

برده ام فرمان غیی کودکی در هر دو حال هیچ زان حاصل ندارم جز گناهان و ندم

فَيَا خَسَارَةَ نَفْسٍ فِي تِجَارَتِهَا لَمْ تَشْتَرِ الدِّينَ بِالدُّنْيَا وَلَمْ تَسُمِ

بس زیان کاری که نفس اندر تجارت یافته گو بدنیا دین نخرید و نگفته سے حزم

وَمَنْ يَبِعْ آجِلًا مِنْهُ بِعَاجِلِهِ يَبِنْ لَهُ الْغَبْنُ فِي بَيْعٍ وَفِي سَلَمِ

هر که عقبی را بدنیای فروشد خاسر است غبن او روشن بود البته در بیع و سلم

إِنْ آتِ ذَنْبًا فَمَا عَهْدِي بِمُنْتَقِضٍ مِنَ النَّبِيِّ وَلَا حَبْلِي بِمُنْصَرِمِ

گر گنه کردم بسی من عهد را نشکسته ام تا به پیغمبر حبل دین مصطفی نبریده ام

فَإِنَّ لِي ذِمَّةً مِنْهُ بِتَسْمِيَتِي مُحَمَّدًا وَهُوَ أَوْفَى الْخَلْقِ بِالذِّمَمِ

عهد او دارم که نام من محمد کرده اند کس وفا چون او نکرده در همه عهد و ذمم

إِنْ لَمْ يَكُنْ فِي مَعَادِي آخِذًا بِيَدِي فَضْلًا وَإِلَّا فَقُلْ يَا زَلَّةَ الْقَدَمِ

گر ز فضلش در قیامت دستگیر و خرمم ور نگیرد وای بر من چون بلغزاند قدم

حاشاه أن يحرم الراجي مكارمه
دور بادا گو کند نومید من امیدوار
أو يرجع الجار منه غير محترم
یا که از وی باز گردد جار غیر محترم

ومنذ ألزمت أفكاري مدائحه
تا که من مشغول کردم فکر خود در مدح او
وجدته لخلاصي خير ملتزم
بر خلاص خود ورا خوش ملتزم من یافتم

ولن يفوت الغنى منه يدا تربت
دست درویش از غنای نعمتش خالی نشد
إن الحيا ينبت الأزهار في الأكم
زانکه باران جمله رویاند بهار اندر اکم

ولم أرد زهرة الدنيا التي اقتطفت
من نمیخواهم بهار دنیا چون زهیر
يدا زهير بما أثنى على هرم
کان بچیده دست او چون گفت او مدح هرم

يا أكرم الخلق ما لي من ألوذ به
ای گرامی تر ز خلقان من ندارم ملجای
سواك عند حلول الحادث العمم
جز تو چون آید قیامت یا بود مرگ عمم

ولن يضيق رسول الله جاهك بي
یا رسول الله جاهت تنگ فرماید بمن
إذا الكريم تحلى باسم منتقم
چون کریم بسم انتقام آرد بارباب نقم

فإن من جودك الدنيا وضرتها
شمه ای از جود تو دنیا بود یا آخرت
ومن علومك علم اللوح والقلم
در زجاوبست در دو عالم علم لوح ست نظم

يا نفس لا تقنطي من زلة عظمت
ای دل از رحمت مشو نومید با جرم بزرگ
إن الكبائر في الغفران كاللمم
چون کبائر نزد غفران خدا شد چون لمم

لعل رحمة ربي حين يقسمها
رحمت رحمن کریم آندم که قسمت می کند
تأتي على حسب العصيان في القسم
بر من آید در خور جرم گناهم در قسم

يا رب فاجعل رجائي غير منعكس
یارب امیدم برآورد و نگردان واژگون
لديك واجعل حسابي غير منخرم
در قیامت نزد خود آنکه حساب آسان کنم

والطف بعبدك في الدارين ان له — صبرا متى تدعه الاهوال ينهزم

رفق کن با بندهٔ خود هم بدنیا آخرت — زانکه صبرش نزد سختیها شود وا ره هم

وائذن لسحب صلوة منك دائمة — على النبي بمنهل ومنسجم

پس درود بیکران وز ابر باران رحمت — بر پیمبر تا شود ریزان و پاشان این نعم

والال والصحب ثم التابعين لهم — اهل التقى والنقى والحلم والكرم

بعد ازان بر آل و اصحاب رض کرام و تابعین — اہل علم و حلم و عقل و فضل و تقوی و کرم

ثم الرضا عن ابي بكر وعن عمر — وعن عثمان وعن علي ذي الكرم

بعد ازان خشنودی از بوبکر دیگر از عمر رض — دیگر از عثمان رض و از شیر خدا صاحب کرم

ما رنحت عذبات البان ريح صبا — واطرب العيس حادي العيس بالنغم

تا بجنباند صبا اندر چمن شاخ درخت — در طرب مے آورد با اشتران صیت نغم

فاغفر لناشدها واغفر لسامعها — سألتك الخير يا ذا الجود والكرم

پس ببخشا قاریش را هم ببخشا سامعش — خواهم از تو خیر را اے صاحب جود و کرم

تمام شد قصیدهٔ برده

شروع اسناد قصیده بانت سعاد

بسم اللہ الرحمن الرحیم

حمد رب پروردگار انس و جان بہر زمن — کو پدید آورده از قدرت زمین و آسمان
آن خداوندی که تکریم بنی آدم نمود — داد شان تفضیل بر خلقی که آمد در وجود
کے ثنائے میتوان گفتن سزای آن متین — چونکه لا اُحصی ثنا گفت ختم المرسلین
آنکه نا آموخته چیزی همه آموخته است — نور دین او جہان را تا ابد افروخته است
آن محمد مرسل امام انبیا فخر رسل — مقتدای انس و جان مقصود خلق جزو کل
بر روان از حضرت حق صد صلوٰة و صد سلام — باد نازل بر وی و بر آل و اصحاب کرام
این قصیده کادش واقع شده بانت سعاد — در سلاست بیشکی بیمثل و مانند او فتاد
اہل دانش در فصاحت بیمثالش خوانده اند — اہل بینش در بلاغت بیمثالش خوانده اند
خواندن آن آمده محبوب ہر شاه و گدا — زانکه ہست او مشتمل بر نعت محبوب خدا
نامش از تعویذ جان گویند آن ہم جائز ست — وصفش از قوت روان گویند آن ہم جائز ست
ہرچه میگویند می باشد روا در باب وی — کاستماع آن نمود آنحضرت و اصحاب وی
بهترین خلق چون آن را بگوش خود شنید — بهتر ست از ہر قصیده داند این را ہر رشید
حرز روح خویش میگوید مر آن را ہر عزیز — ناظم آن بوده کعب رض آن کعبهٔ اہل تمیز
کعب رض فرزند زہیر ست و زہیر اندر بیان — شد بضم اول و فتح دوم مضبوط بان
نام جد کعب رض ابو سلمیٰ است و آن با ضم سین — ہم بفتح میم کرده ضبط دانای گزین

افصح و ابلغ ز جملهٔ شاعران بوده زهیر
بوده از قوم مزینه کعب لیکن دائما
کعب رض و آبایش نصاری بوده اند اکنون شنو
راویان راست گو کز صدق جان پرورده اند
کان محمد مختار چون کرد آشکار اسلام را
کعب رض ساکن بود در شهر عراق و سیدهم
یک برادر داشت دانا بجیرش بود نام
گفت وی را آن برادر کای برادر من روم
گر نماید حق مراد دینش شوم مایل بدان
وی اجازت دادش و سوی مدینه راند تفت
گفتگو چون کرد با او حق نمودش دین او
بعد از آن بوبکر رض او را ز د آنحضرت ص ببرد
کعبة الله را برغبت قبلهٔ جان ساخت زود
کعب رض چون بشنید کو کرد ست ایمان قبول
قطعهٔ بنوشت و بفرستاد سوی او که هست
معنی آن قطعهٔ تازی چنین شد کای بجیر
از چه آن دین را بپذیری چون نه مادر را بران
ساقیت بوبکر رض گشت از ساغر آیین خود
ترک دادی دین خویش و پیر واگشته
بوده از مأمور مقصودش رسول او داشت

بعد از گوی بلاغت کعب ربوده ز غیر
در میان قوم غطفان یافته نشو و نما
کو مسلمان چون شد از اسلام او آگاه شو
در تواریخ صحیحه این چنین آورده اند
مرد و زن اکثر پذیرفتند آن انعام را
می شنید اخبار اسلام و ز دین میخورد غم
وان بضم با و فتح جیم خوانے در کلام
سوی این پیغمبر و گفتار وی را بشنوم
ور نه زد بر گردم و با تو خبر گویم از ان
آشنا بودش ابوبکر رض و نیز د او برفت
در پذیرفت از سر صدق و یقین آیین او
جام دین بگرفت و کاس کیش خود بشکست خورد
کعبتین فهر کعب رض از نسبت دل انداخت زود
از فراق صحبتش غمناک گشت و شد ملول
چار بیت آن قطعه دیدش از معنیش مست
چون یقین دین خویشت کو زائل شک غیر
یافتی و نه پدر را نه برادر را بر آن
پس دو باره داده مأمورت شراب دین خود
هان بسوی دین بیا از دین چه ابگذشته
زان غرض گو آمده مأمور جن و رشام و چاشت

یعنی او چیزی که گوید باشد از دیو پری
در عرب معمور را این نیز معنی آمده
قطعه چون نزد بجیر و نزد آنحضرت رسید
هر کسی گویند او را گو کشد ویرا روان
پس بجیر از راه شفقت قطعه سویش نوشت
گفتش این دین ست حق پس جانب این دین گرای
هر چه در انجیل از اوصاف رسول آخرین
گر نبودی دین او حق من نمیکردم قبول
هر که نزد او مسلمان آید از وی اعتذار
گر دخونت را پذیرد اما مسلمان گر شوی
چون رسید آن پند نزد کعب کرد او را اثر
شد ز کفر خویشتن بیزار و عزم دین نمود
این قصیده کادلش بانت سعاد از زمان
هم پیمبر را و هم اصحاب او را چون ستود
چون رسید اندر مدینه جانب مسجد دوید
گفت زان کیست ناقه پس علی مرتضی
پس درون شد با علی با انکساری بمجلس
گفتش آنحضرت چه نامی گفت کعبم سرورا
گفت من زینسان نگفتم بل دگرگون گفته ام
من در آنجا گفته ام مامون نه ماسور ای رسول

از فرشته نیست پس چون باشدش پیغمبری
زان بطن باطل خود او برین معنی زده
گفت آنحضرت که می باید مر او را سر برید
از جهان سوی جهنم گو کشد ویرا روان
در زمین کاغذی از مهر تخم پند کشت
دین آبا بوده باطل سر بسر زان دین بر آی
هست موجود ست در پیغمبر ما بین و بین
هان ز کرده شو پشیمان هان بیا نزد رسول
می پذیرد گر چه عصیان کرده باشد بیشمار
از گناهنت بگذرد و باید که پندم بشنوی
راست دانست آن سخنها برادر سر بسر
ایزد از رحمت برو باب هدایت را کشود
ساخت نظم و کرد نعت قدوهٔ هر دو جهان
شد سوار ناقه و سوی مدینه راند زود
نزد مسجد ناقه اش رد بانگ آنحضرت شنید
آمد از مسجد برون و کعب را گفت ای فتی
کیستی و از کجائی گفت شخصی ام غریب
گفت آنی تو که او ماسور می خواند مرا
گفتش آنحضرت چه گفتی گفت مامون گفته ام
ری بجای نون نوشته ابلهان بو الفضول

چون امین وحی و ایمن نه هرگز بود دروغ / گو بدیت ماسون کسی کو دارد از دانش فروغ

حضرت از حاضر جوابی در تعجب ماند و گفت / با ابوبکر آن زمان کای با صداقت گشته جفت

خوانده باشد او مرا ماسون گر چیزی دگر / خوانده باشد اسلام آن را محو سازد سر بسر

کعب رض گفت اسلام را کردم قبول و بعد از آن / کلمهٔ توحید را از صدق راند او بر زبان

گشت پیغمبر ز اسلامش بسی مسرور و شاد / کعبش رض آنگه گفت کای تو کعبهٔ اهل رشاد

چند بیت آورده‌ام در مدحت ار فرمان شود / خوانمش ها گر آن در دم مراد ارمان شود

یافت فرمان و روان بانت سعاد آغاز کرد / تا باخر خواند و خود باب تحسین باز کرد

هر کسش فرسود تحسین و رسول معتلا / بردهٔ خود داد و آن نومیست از جامه ها

در وصف برده‌اش ما بعد ازین خواهیم گفت / خوش بشرح بیت پنجاه و یکم خواهیم گفت

گفت زان پس با صحابه داشت دایم اختلاط / جاودان در صحبت آنحضرتش بود انخراط

با عزیزان گفته شد احوال ناظم سر بسر / از ثقات است این چنین مروی و از اهل خبر

بیهقی آن ماه برج حق باسناد صحیح / در کتاب خود دلائل همچنین کرده صریح

حاکم آن کو در بلاد علم حاکم بوده است / در کتاب خویش مستدرک چنین فرموده است

پس قصیده زاولش تا آخرش بنگاشته / هم در انجا و لوای صحبتش افراشته

ابن عبد البر از نیسان در کتاب خویشتن / کان باستیعاب موسوم است زان رانده سخن

پس عیان شد این قصیده هست بیشک معتبر / آری آری ناقلش اهل حدیث اند و خبر

خواندن آن خواندن مدح و ثنای احمدست / علم آن علم حدیث آمد که فخر سرورست

خواندنش خود موجب اجر و ثواب و جزا / همچنین تعلیم و تدریسش بدین باشد سزا

زین جهت کردند شرح آن را بتوفیق ولی / فاضلان چون فاضل هندی و مولانا علی

بنده هم زان قصد تحصیل ثواب کرده است / جمله معنی لغاتش را بنظم آورده است

تا کہ حفظش بر ہمہ پیر و جوان آسان شود
آری آری حفظ نظم از حفظ نثر آسان بود

شروع قصیدۂ بانت سعاد

بسم اللہ الرحمن الرحیم

بَانَتْ سُعَادُ فَقَلْبِي الْيَوْمَ مَتْبُولُ ... مُتَيَّمٌ إِثْرَهَا لَمْ يُقْدَ مَكْبُولُ

وَمَا سُعَادُ غَدَاةَ الْبَيْنِ إِذْ رَحَلَتْ ... إِلَّا أَغَنُّ غَضِيضُ الطَّرْفِ مَكْحُولُ

هَيْفَاءُ مُقْبِلَةً عَجْزَاءُ مُدْبِرَةً ... لَا يُشْتَكَى قِصَرٌ مِنْهَا وَلَا طُولُ

تَجْلُو عَوَارِضَ ذِي ظَلْمٍ إِذَا ابْتَسَمَتْ ... كَأَنَّهُ مُنْهَلٌ بِالرَّاحِ مَعْلُولُ

شُجَّتْ بِذِي شَبَمٍ مِنْ مَاءِ مَحْنِيَةٍ ... صَافٍ بِأَبْطَحَ أَضْحَى وَهُوَ مَشْمُولُ

تَنْفِي الرِّيَاحُ الْقَذَى عَنْهُ وَأَفْرَطَهُ ... مِنْ صَوْبِ سَارِيَةٍ بِيضٌ يَعَالِيلُ

أَكْرِمْ بِهَا خُلَّةً لَوْ أَنَّهَا صَدَقَتْ ... مَوْعُودَهَا أَوْ لَوَ انَّ النُّصْحَ مَقْبُولُ

لكنها خلة قد سيط من دمها … فجع وولع واخلاف وتبديل

فما تدوم على حال تكون بها … كما تلون في اثوابها الغول

ولا تمسك بالعهد الذي زعمت … الا كما تمسك الماء الغرابيل

فلا يغرنك ما منت وما وعدت … ان الاماني والاحلام تضليل

كانت مواعيد عرقوب لها مثلا … وما مواعيدها الا الاباطيل

ارجو وامل ان تدنو مودتها … وما اخال لدينا منك تنويل

امست سعاد بارض لا يبلغها … الا العتاق النجيبات المراسيل

ولن يبلغها الا عذافرة … فيها على الاين ارقال وتبغيل

من كل نضاخة الذفرى اذا عرقت … عرضتها طامس الاعلام مجهول

ترمي الغيوب بعيني مفرد لهق … اذا توقدت الحزان والميل

ضَخْمٌ مُقَلَّدُهَا فَعْمٌ مُقَيَّدُهَا … فِي خَلْقِهَا عَنْ بَنَاتِ الْفَحْلِ تَفْضِيلُ

غَلْبَاءُ وَجْنَاءُ عُلْكُومٌ مُذَكَّرَةٌ … فِي دَفِّهَا سَعَةٌ قُدَّامُهَا مِيلُ

وَجِلْدُهَا مِنْ اُطُومٍ لَا يُؤَيِّسُهُ … طَلْحٌ بِضَاحِيَةِ الْمَتْنَيْنِ مَهْزُولُ

حَرْفٌ اَخُوهَا اَبُوهَا مِنْ مُهَجَّنَةٍ … وَعَمُّهَا خَالُهَا قَوْدَاءُ شِمْلِيلُ

يَمْشِي الْقُرَادُ عَلَيْهَا ثُمَّ يُزْلِقُهُ … مِنْهَا لَبَانٌ وَاَقْرَابٌ زَهَالِيلُ

عَيْرَانَةٌ قُذِفَتْ بِالنَّحْضِ عَنْ عُرُضٍ … مِرْفَقُهَا عَنْ بَنَاتِ الزَّوْرِ مَفْتُولُ

كَاَنَّمَا فَاتَ عَيْنَيْهَا وَمَذْبَحَهَا … مِنْ خَطْمِهَا وَمِنَ اللَّحْيَيْنِ بِرْطِيلُ

تُمِرُّ مِثْلَ عَسِيبِ النَّخْلِ ذَا خُصَلٍ … فِي غَارِزٍ لَمْ تَخَوَّنْهُ الْاَحَالِيلُ

قَنْوَاءُ فِي حُرَّتَيْهَا لِلْبَصِيرِ بِهَا … عِتْقٌ مُبِينٌ وَفِي الْخَدَّيْنِ تَسْهِيلُ

تَخْدِي عَلَى يَسَرَاتٍ وَهْيَ لَاحِقَةٌ … ذَوَابِلٌ مَسُّهُنَّ الْاَرْضَ تَحْلِيلُ

شُمَّ العُجایاتِ یَترُکنَ الحَصیٰ زِیَماً ... لَم یَقِهِنَّ رُؤُسَ الاُکمِ تَنعِیلُ

کَاَنَّ اَوبَ ذِراعَیها اِذا عَرِقَت ... وَقَد تَلَفَّعَ بِالقُورِ العَساقِیلُ

یَوماً یَظَلُّ بِہِ الحِرباءُ مُصطَخِداً ... کَاَنَّ ضاحِیَۃً بِالشَّمسِ مَملُولُ

وَقالَ لِلقَومِ حادِیهِم وَقَد جَعَلَت ... وُرقُ الجَنادِبِ یَرکُضنَ الحَصیٰ قِیلُوا

شَدَّ النَّهارِ ذِراعا عَیطَلٍ نَصَفٍ ... قامَت فَجاوَبَها نُکدٌ مَثاکِیلُ

نَوّاحَۃٌ رِخوَۃُ الضَّبعَینِ لَیسَ لَها ... لَمّا نَعیٰ بِکرَها النّاعُونَ مَعقُولُ

تَفرِی اللَّبانَ بِکَفَّیها وَمِدرَعُها ... مُشَقَّقٌ عَن تَراقِیها رَعابِیلُ

تَسعیٰ الوُشاتُ جَنابَیها وَقَولُهُمُ ... اِنَّکَ یا ابنَ اَبی سُلمیٰ لَمَقتُولُ

وَقالَ کُلُّ خَلِیلٍ کُنتُ آمُلُهُ ... لا اُلهِیَنَّکَ اِنّی عَنکَ مَشغُولُ

فَقُلتُ خَلُّوا سَبِیلی لا اَبا لَکُمُ ... فَکُلُّ ما قَدَّرَ الرَّحمٰنُ مَفعُولُ

كُلُّ ابنِ أُنثى وإن طالت سلامتهُ ... يوماً على آلةٍ حدباءَ محمولُ

أُنبِئتُ أنَّ رسولَ اللهِ أوعدَني ... والعفوُ عندَ رسولِ اللهِ مأمولُ

فقد أتيتُ رسولَ اللهِ معتذِراً ... والعذرُ عندَ رسولِ اللهِ مقبولُ

مهلاً هداكَ الذي أعطاكَ نافلةَ ... القرآنِ فيها مواعيظٌ وتفصيلُ

لا تأخذَنِّي بأقوالِ الوشاةِ ولم ... أُذنِبْ وإن كثرت فيَّ الأقاويلُ

لقد أقومُ مقاماً لو يقومُ بهِ ... أرى وأسمعُ ما لو يسمعُ الفيلُ

لظلَّ يُرعَدُ إلّا أن يكونَ لهُ ... مِنَ الرسولِ بإذنِ اللهِ تنويلُ

حتّى وضعتُ يميني لا أُنازِعُهُ ... في كفِّ ذي نقَماتٍ قيلُهُ القيلُ

لذاكَ أهيبُ عندي إذ أُكلِّمُهُ ... وقيلَ إنّكَ منسوبٌ ومسئولُ

مِن خادرٍ مِن ليوثِ الأُسدِ مسكنُهُ ... ببطنِ عثّرَ غيلٌ دونَهُ غيلُ

يغدو فيلحم ضرغامين عيشهما … لحم من القوم معفور خراديل

إذا يساور قرنا لا يحل له … أن يترك القرن إلا وهو مفلول

منه تظل سباع الجو ضامرة … ولا تمشي بواديه الأراجيل

ولا يزال بواديه أخو ثقة … مطرح البز والدرسان مأكول

إن الرسول لنور يستضاء به … وصارم من سيوف الله مسلول

في عصبة من قريش قال قائلهم … ببطن مكة لما أسلموا زولوا

زالوا فما زال أنكاس ولا كشف … عند اللقاء ولا ميل معازيل

شم العرانين أبطال لبوسهم … من نسج داود في الهيجا سرابيل

بيض سوابغ قد سكت لها حلق … كأنها حلق القفعاء مجدول

لا يفرحون إذا نالت رماحهم … قوما وليسوا مجازيعا إذا نيلوا

يمشون مشي الجمال الزهر يعصمهم	ضرب اذا عرد السود التنابيل
لا يقع الطعن الا في نحورهم	وما لهم عن حياض الموت تهليل

تمت

ترجمه قصیده بانت سعاد

بسم الله الرحمن الرحیم

شد جدا یار و دلم امروز بیمارست و زار	در پیش دل بسته و زنجیر بست و بیقرار
نیست جانان در صباح دوری وقت سفر	جز مگو آوازهٔ و بیمار چشم سرمه دار
یعنی از من چون جدا شد بود لبش شیرین ادا	سرمه ناکش بود چشمان پر از خواب و خمار
هست خوش لاغر میان هست خوش فربه سرین	هست زیبا قد نه کوته نه درازست آن نگار
میکند ظاهر بوقت خنده دندانهاے خود	آبدار ازش هست هر دندان چو در شاهوار
خوش بسرخی سبز بند دندان نغز دلکشش	گوئی آن آلوده است از باده یکبار و دو بار
آنچنان باده که گشت آمیخته از آب سرد	آب سردی کش برآرند از مغاک جوببار
آب صافی کو روان باشد بجوی سنگناک	چاشتگه باد شمالی مے کند بروی گذار
باد کرده دور زد چرخ و خس و خاشاک را	گشته از باران ابر بامدادے خوشگوار
یا چنین آبی شدست آمیخته آن مے کرد	گشته است آلوده دندان نگار گلعذار
وه چه یاری بود آن دلبر اگر میکرد راست	وعدهٔ خود را و گشتی پند ما را خواستگار
لیکن او یاری ست گر خونش شدست آمیخته	رنج و آزار و دروغ و غیر از نیش نیست کار

نیست بر یک حال ثابت هر روش حالی بود
وعدهٔ خود را نمی دارد نگه هرگز نگر
بین که نفرستید ترا چیزی که گفت و وعده داد
وعدهٔ آن بیوفا را خواب پندار و خیال
وعده های کاذب عرقوب هست او را و نیست
نام شخصی بیوفا بوده است عرقوب ای عزیز
آرزو دارم که پیدا می شود مهرش بمن
در زمینی شام گردان سه که نتواند رساند
در زمینی یار نتواند رسانیدن مگر
گرچه در وی ماندگی باشد ز رفتن بار هم
اشتر خود خواسته ناظم ازین اشتر که بود
هست زان خواشتران آن اشتران ماده که خوی
از قفای گوش اشتر اولاً خوی می چکد
همت آن اشتر آمد رفتن راهی که نیست
چیزهای دور می بیند بچشمانی که هست
گاو وحشی کز رمه ناگاه می افتد جدا
چونکه ناگه از رمه افتد برون سوی رمه
آن شتر زینگونه بیند تیز در رفتن اگرم
هم سطبر است گردن هم سطبر است پای
اشتر گردن بزرگ است و کلان رخساره است

همچو غولان می کنند صد رنگ خود را بل هزار
همچنان که آب را غربال دارد یاد دار
آرزو و خواب را پیوسته گمراهی شمار
آرزو از وی مخواه او را مکن تو اعتبار
وعده هایش غیر باطل دل بدان کمتر سپار
گر خلاف وعده مشهور بلاد است و دیار
نیست لیک از وی امید بخششم ای غمگسار
اندران جز اشتران خوب و نیکو راهوار
اشتر کو بس بزرگ است و شگرف و استوار
آمده پوشیدن و رفتن مرا او را کار و بار
ز اشترانِ خوش سیر زنان تخم نسیان ز انکار
از قفای گوش شان ریزد بسی ای یار غار
چون کند خوی در دویدن داشت بای شعار
اندر دوید انشان اندیشه کن جو و دیار
همچو چشم گاو وحشی تیز بین در مرغزار
رنگ سیما سبز باشد سپیدش برف وار
تیز می بیند که تنها رسد رنج و ضرار
گرد از خورشید ریگستان و دشت و کوهسار
هست در خلقت بزرگ از اشتران روزگار
نامدار است و مثل زد در قوت و در حمل بار

اشترِ پهلو فراخ ست و توانا بر سفر | هست در پیش نشان راه در لیل و نهار
چرم وی سخت آمده مانند چرم سنگ پشت | آن کنه نکند اثر در وی که میباشد نزار
اشترِ نیکو پدر روے را برادر آمده | هم شده عموش خالو پنبه از گوشت برآر
از نجابت هست اشتر را که با خویشان خود | میشود جفت و نمیگردد به بیگانه دوچار
این شتر هم زاده زان ماده شتر گوشته است | حامل از فرزند خود در حفظ این گردن مخار
یک برادر بوده آن فرزند وی را گوش ده | خال و عم واقع رباب فکر را کن است تار
آن دو فرزندِ نکو با مادرِ خود زاده اند | از یک اشترزین مکن غفلت که آن عجیب ست و چار
خواهی از تفصیل این در مثنوی ما نگر | آنکه شد نظم بدیعش نام نزدیک کبار
میرود بر روے کنه پس سینه اش لغر آمدش | هم تهیگه های نحشان تافتد بر خاک خوار
هست همچون گورخر در رفتنش از هر طرف | پر شده ست از گوشت هان آهو معنی کن شکار
باشد آن نحض تر پهلوهای وی فرو روجدا | از وفور گوشت او چون اشتری کو در قطار
گوئی آن خیری که باشد پیش و چشم و گلوش | از دهان بینیش سنگ ست نزد هوشیار
استخوانهای دهانش سخت چون سنگ آمده | همچنین بینی وی کان آمده جاے مهار
میزند دمے که چون شاخ ست صاحب مو سیاست | خوش به پستانهای نیکو یاد گیرے زینهار
باشدش بینی بلند و در وے گوش و دو رخش | خوبی و همواری ست اهل خرد را باش چار
می شتابد بر سبک سمهای لاغر شادمان | در زمین سمهای خود را کم نهد آن بادسار
پایهای سرخ ساقِ وے پریشان میکند | سنگها را هان ز ر اندیشه کن کامل عیار
هست پاهایش بغایت سخت کانها را گهے | نیست سوے نعل بستن احتیاج و افتقار
هست گوئیا گردش و ساعدش در تاختن | در زمانی که سراب از پشته گردد آشکار
در چنان روزیکه حر باز تموز آفتاب | مینماید سوخته شد سوخته گوئی ز نار

آنزمان گوید شتربان قوم راکای مردمان
کان ملمحائیک بوده رنگ شان خاکستری
مصلحت شد خفتن اکنون زیر سایه نه سفر
راست مثل گردش دو ساعد آن زن کرد
هم بود گردن درازو هم میانه سال چون
گردش دو دست آن اشتر دران گرمی و سوز
آمده مرنقطهٔ عمزاد فرزندش بمرو
آن زن ناکنده تا از مرگ فرزندش خبر
سیخرا شد سینهٔ خود را بدو دست و شده
هردمی این دستها بر روی و بر سینه زند
گردش دو دست این زن البتی عت بود
هست همچون گردش کفناش سیران شتر
من بران اشتر که نتواند رسانیدن جز او
سید و یدند آن شتر را دشمنان از دو طرف
گفتن شان بود کای فرزند بوسلمی کنون
ناظم از فرزند بوسلمی بخواهد نفس خویش
نام ناظم بوده کعب اوکرد اضافه خویش را
یعنی ایشان گفته اند ای کعب کشته میشوی
گفت هر یارے کز و امید نیکی داشتم
گفته ام شان را که بگذارید راه و بگذرید

ساعتی خسپید و خواب خوش نماید اختیار
از تپف خورشید وارند اضطراب و اضطرار
زانکه سنگ و ریگ مثل اخگرست و چون شرار
اولین فرزندش و دل شد ز اندوهش فگار
گرید او گرینده زآوازش زنان سوگوار
هست همچون گردش دو دست این زن کو مدار
شد نقیش از جان الأم بیرون از شمار
گشته نه عقل ست ویرا ثابت و نه اصطبار
پاره پاره پیرهن بودش جدا گشته زتار
هم کند مو هم زند بر خاک مجنه هم خمار
زانکه یادش زده و غم دارد بروز و شب جوار
شد زبان من در بختی کامدش تصریح بار
ورزمین آن نگار شوخ خوش بودم سوار
سید و یدا این یمین و سید و یدآن از یسار
گشته خواهی شد نخود چشمت و نیمه چون خیار
کیست جدش آن البوسلمی ست نزدیک خیار
سوی جد و ان نیز دارد نزد اعیان اشتهار
زانکه خونت را هدر کرده رسول کردگار
کت نخواهم خورد غم کت روز چون شب گشت تار
پس همان خواهد شدن کان خواسته پروردگار

هر کہ میزاید ز مادر گرچہ خواهد دیر زیست
تیر و جایش بود تابوت و خسپد در مزار

پس اگر من نیز می میرم چہ غم لیکن شها
بیوفا ئید و بود ترکِ وفا شوم و شنار

شد خبر داده کہ خونم کرد پیغمبر هدر
لیک امید عفو دارم ازان والا تبار

مهلتم ده ره نماید سوے مهلت دادنم
کو ترا داد ست قرآن مجید ای شهریار

تو مگیر از گفتگو هاے سخن چینان مرا
من گنہ هرگز نکردم پس مرا ده زینهار

ایستادم در چنان جای کہ گر استد در آن
پیل مستی کش ز حیوانات بیش ست اقتدار

میشود لرزنده از هیبت مگر کو را بود
بخشش زان خواجہ کو آمد جهان را افتخار

بوده ام ترسان و لرزان تا نهادم دست خویش
بی نزاعی در کفِ آن راست گوئی با وقار

بود هیبت ناک تر نزدیک من آن راست گوی
چون سخن گفتم بآن فرماندهی با گیر و دار

نیز چون شد گفتہ کای کعب اینچنین و آنچنان
سوے تو کردند نسبت از حسد اهل نقار

زان قوی شیرے کہ از شیران گزین ست و بود
جاے در عثّره باغ یقین را شو بهار

عثّره جائیست کانجا بیشها باشد بسے
پر ز شیرانِ ژیان ای بحر عظمت بے کنار

بامدادان شیر مرد و بچۂ خود را بهر
گوشت از مردم بدان می پروردشان در کنار

عیش آن دو بچہ است از پارهاے گوشت گران
دائما بر خاک باشد پیش هر دو گوشتخوار

چون جهد آن شیر بر همتای خود نگذاردش
تا نسازد منهزم تا بر نیارد زود مار

زود آن دشت لاغر گشتہ اند نگذرند
سوی دشت او خلائق از نهیب تار و مار

دائما باشد بدستش پهلوانے کشتہ
خورده افتاده بخاکش هم ردا و هم ازار

از چنین شیر ست هیبت ناک تر نزدیک من
احمد مختار کو فخر کبار ست و صغار

راست پیغمبر بود نوری کزو جستہ شود
روشنائی زانکہ مهر و ماه زو شد مستعار

تیغ هندی ماست آنحضرت کشیده از نیام
تا کشد کفار را بادش هزاران جان نثار

هست ثابت در گروهی کز قریشند و ازان،
گفت یک گوینده زایشان چون بمکه گشته اند
کانتقال از جا کنید ای همرهان یعنے رویه
ما از اینجا بر همه کفار غالب می شویم
بود گوینده عمرؓ کز چار یار مصطفےٰ است
انتقال از مکه کردند و نکردند انتقال
بیسلاحان وضعیفان نیز ثابت مانده اند
آن زره ها خوش سپیدست و فراخ حلقهاست
هست قفعا بیگمان نام گیاهی دکش بود
شاد و خرم نیستند از نیزهای شان رسید
نیستند اندوهناک و ناشکیبا گر شوند
سیروند آن موسنان همچون سپید اشتر برار
در فرار افتند کفار لعین از طعن ضرب
می نیفتد زخمهاے نیزهاے کافران
جان سپارند از برای سیز داو شان از مرگ
آن قصیده کاوش واقع شده بانت سعاد
بر سر هر بیت وی یعنی نوشته شد ولیک
کرده شد ابیات وی را ترجمه بر نهج نیک
بعد ازین باشد قصیده حفظ هر برنا و پیر
حبذا این ترجمه کش مثل و همتا و نظیر

وان مرا و اصحاب در حفظش و رنگ اصلا سیاه
شان مسلمان و بر آشفتند کفار و شرار
تا مدینه کا مرحق ست این نماید اشتهار
پس درخت کفر را نه بیخ مے ماند نه بار
باد صد رحمت ز رحمن هر زمان بر هر چهار
شان ز پیش کافران مے رفت جنگ و کارزار
در زمان چند همچون رستم و اسفندیار
در هم آنها راچه قفعا طیر حق را شو مطار
حلقها نزدیک شو بیت عرفان را جدار
قوم دشمن برا بلا در شهر و آنش سازوار
زخمی و مجروح کایشان صابرند اند مضار
چون سنینه فاما ن کوته قد کنند از شان فرار
شان تعاقب مینمایند از پس کفار خار
جز درون سینهای آن گروهی جان سپار
نیست تاخیری که می یابند ازان دار القرار
گفته شد یعنے هر بیتش بوجه اختصار
گه دو بیت و گه سه بیتش نیز کرده شد نگار
خوش کسی کانرا نماید ورد و در ستر و جهار
تا کنون شان را برای ترجمه بود انتظار
نیست در کشمیر و هند و چین و ماچین و تتار

قافیه وردی مگر نیست در جای بود
بانت دش معنی دیگر فکر را بردی گمار

آتش گرمی بازارش دل حساد سوخت
پس هر رشد گفت پیغمبر که النار جبار

از سماعش زرد رو گردد چو زردآلو حسود
لیک مخلص مشو دزان سرخ رو همچون کنار

آری آری صحبت گل را نخواهد جست زاغ
لیک صد جان سیکند هر دم فدای آن هزار

رغبت بلبل بود سوی بهار و سوی گل
میل زاغ شوم خود سوی خزان و سوی خار

کردگارا چون برای تو نمود این ترجمه
پس تو ذلات و ذنوب کابلی را در گذار

عفو کن بهر حبیب کاین قصیده نعت اوست
جرم ویراد گناه آمرزش ای پروردگار

تمام شد ترجمه منظوم قصیده بانت سعاد

باسناد و دعای سریانی

بسم الله الرحمن الرحیم

سپاس بیقیاس آن پادشارا
که پیدا کرد از نابود مارا

یکایک عضو ما را بر هم آورد
چنین طرفه طلسمی درهم آورد

پس آنگه روح را با نفس پرفن
مقید ساخت اندر قالب تن

پس انگه خلعت ایمان بپوشاند
بلطف آن بنده را از جهل برهاند

شناسائی بسوی خویش دادش
چراغ عقل اندر کف نهادش

بحیرت رفت عقل و گشت مجنون
تعالی شانه عما یقولون

بیا ای عاقل دانای هشیار
نقاب از چهره مقصود بردار

شنو این داستان پر غرائب　　اگر ہستی طلبگار عجائب

چنین گفتند ما را اہل اسناد　　بروح پاک ایشان نور حق باد

که بود اندر زبورے سبحان　　مبارک سورتے مانند رحمان

پیمبر کز خدا باداد درودش　　بایں سورة ہمیکردی سجودش

ز الفاظ زبورش داد تغییر　　بالفاظ عرب پس کرد تعبیر

که تا روشن شود بر ہر کس این راز　　در این فیض گردد بر ہمہ باز

پس آنگہ نظم کرده ابن عباس　　که او در علم دین بود افضل الناس

روایت دیده ام از اہل اسناد　　که بس رحمت بروح راویان باد

که علم دین صفت صافی بیانست　　عرب را ہم ازین صورت عیانست

بلطف ایزد باری تعالے　　نوشتہ آمد این از سنگ پیدا

نه این از آدمی منظوم گشتہ　　نه از جن و ملک معلوم گشتہ

پدید آمد نقوش از کلک تقدیر　　بغیر از رحمت تقریر و تحریر

خدائے کاین چنین گنبد برآرد　　تواند نقش بر سنگے نگارد

ہر آن مومن که این منظوم خواند　　ز بہر ہیچ حاجت زار نماند

بروز حرب اگر خواند سپہدار　　شود فے الحال فتح و نصرتش یار

گریزد آنچنان دشمن ز سویش　　که ناید بار دیگر رو برویش

اگر بندی ست بند از وی گشاید　　وگر رنجے ست رنج از وی رباید

شفا یابد اگر رنجور خواند　　بیابد وصل اگر مہجور خواند

اگر افتاده خواند یابد رہا　　سلامت بگذرد زانجا بصحرا

اگر در شب بخواند ہمینا کی　　چو این خواند ز آفتہا چه باکی

اگر گمراہ خواند راہ یابد | وگر تشنہ بخواند چاہ یابد
اگر بر دیو خواند آدمے زاد | گریزد زین دعا آن دیو چون باد
اگر کشتی بدریا ماندہ باشد | روان گردد چو آنکس خواندہ باشد
اگر از آسمان باران نبارد | بسوے آسمان دستی برآرد
بخواند این دعا ابرے برآید | کہ از وی ہر طرف آبے برآید
اگر باران ز باریدن نماند | بماند این دعارا چون بخواند
اگر مفلس بود گردد توانگر | میان مردمان باشد مفخر
اگر از پادشاہی خوف دارد | خدا اندر دلش مہرے گمارد
بہر نیت کہ خواند این دعارا | برآرد حق تعالے مدعارا
اگر استاد این را باز خوانم | ز مقصودے کہ دارم باز مانم
بخوان سکین ثقی اکنون دعارا | بگو معنے این منظوم ہارا

تمام شد اسناد دعاے سریانی

شروع دعاے سریانی مترجم

شروع دعای	بسم الله الرحمن الرحيم	سریانی مترجم

أنا الموجود فاطلبني تجدني

منم مطلوب ای طالب کجائی چرا در حضرت ما در نیائی

أنا المقصود لا تقصد سوائي

چو من مقصود باشم از دو عالم مجو غیر مرا ای بنده بر دم

أنا الرب الذي يخشى عذابي

منم پروردگار جمله موجود ترا جز من نباشد هیچ مقصود

أنا الملك المهيمن جل قدري

منم آن شاه که قدرم نهفته ست بسوی خلق لطف من عمیم ست

أنا المعبود لا تعبد سوائي

منم معبود جایز نیست غیری بسوی من کن ای بنده سیری

أنا للعبد ارحم من اخيه

اگر اخوین باشند یار آور ولی نبود کس از من مهربان تر

هلم الی لا تقصد سوائي

بیا بشتاب سوی من بزاری که جز من خالق دیگر نداری

أتذكر ليلة ناديت سرا

اگر یادم کنی در شب نهانم من اسرار ترا ای بنده دانم

فلا نجيبك يا عبدي سوائي

منم منجی ترا از بیم نیران ترا از من به بینا نیست رحمن

فان تطلب سوائي لم تجدني

مرا هرگز نخواهی یافتن تو کنی با غیر من گر آشنائی

كثير الخلق فاطلبني تجدني

خلائق را منم خلاق بیشک ز من مخلوق شد حوا و آدم

جميع الخلق فاطلبني تجدني

بترسند از عذاب من خلائق خلائق را بجز من نیست معبود

عظيم الملك فاطلبني تجدني

اگر جوئی مرا فی الحال یابی که ذات من کریم است و رحیم است

انا الجبار فاطلبني تجدني

مگیری غیر من معبود هرگز بکن پرواز سوی من چو طیری

ومن ابويه فاطلبني تجدني

اگر خواهی مرا فی الحال یابی که من هرگز نه بستم بر کس این در

انا المنان فاطلبني تجدني

نجوئی غیر من در هیچ وقتی بخاطر تا امیدی از نداری

فلم اسمعك فاطلبني تجدني

منم سامع بهر چیزی که گوئی ترا از لطف خود محروم نخواهم

من النيران فاطلبني تجدني

اگر جوئی مرا فی الحال یابی که من نزد تو هستم از رگ جان

ولیس یحلک الفردوس غیری

ترا در جنت فردوس مسکن　که می بخشد بگو ای بنده از من

اهل فی الخلق من یعطی جزیلا

بجز من کیست عطائی کی ببخشد　جهان هر سر گدائی را که بخشد

العرف غافر الذنب غیری

بجز من غافری هرگز نباشد　بجز من ساتری هرگز نباشد

ساغفر للعباد ولا ابالی

بیامرزم اگر داری خطیات　تمامی سوسنان از کرامت

واکرم من ارید بلا حساب

کریمم من مرا عزت دائم . بذات من بود هر خلق قائم

واکرم من یتوب الی خوفا

رحیمم من اگر گردی پشیمان　نگردد خاطرت هرگز پریشان

وارحم من عبادی من عصانی

ببخشم من گناه جاهلان را　بیا گاهی مرا از خود غافلان را

لی الآلاء والنعماء عبدی

مرا ای بنده نعمتها تمام ست　شو غافل کز آن من صبح شام ست

لی الدنیا وما فیها جمیعا

مرا ملک است دنیا و ملکوت　مطیع من بود ناسوت و جبروت

تجدنی فی سواد اللیل عندی

مرا در هر شبی تاریک یابی　اگر خوانی درا دم از شناسی

انا الرزاق فاطلبنی تجدنی

رسانم بعد ازان رزقی و رضوان　که رزق خلق من هست بر من

سوائی لیس فاطلبنی تجدنی

اگر خواهی مرا فی الحال یابی　که جز من کس عطائی را بخشد

انا الغفار فاطلبنی تجدنی

اگر خواهی مرا فی الحال یابی　که بجز من غفوری هرگز نباشد

عذاب باخر فاطلبنی تجدنی

تو باشی خرم و خندان دم انجا　بدست تو بود ملک تمامت

انا الوهاب فاطلبنی تجدنی

ز فضل و لطف خود من خلق خود را　دهم عزت بخود روزی تمامم

ذی الاکرام فاطلبنی تجدنی

ز خوف من اگر در راه آئی　رسانم منزلت درجات رضوان

تجهل منه فاطلبنی تجدنی

مرا هر کس که میجوید بیابد　نمی خواهم گر صاحب بلا را

لی الخیرات فاطلبنی تجدنی

ز من خیرات جاری هر زمان ست　دگر انعام من ای بنده تمام ست

لی الملکوت فاطلبنی تجدنی

اگر جوئی مرا فی الحال یابی　گهی در ذکر من شو گاه در قوت

قریبا منک فاطلبنی تجدنی

مرا نزدیک خود پیوسته میدان　ز جان خویش هم نزدیک یابی

تَجِدْنِی بِسُجُودِكَ حِینَ تَدْعُو — وَحِینَ تَقُومُ فَاطْلُبْنِی تَجِدْنِی

مرا ای بنده گر در سجده خوانی / و یا در قومه ذکر من برانی — مرا در هر دو حالت در بیابی / بجز من هیچ عطا و منّی

تَجِدْنِی رَاحِمًا بَرًّا رَؤُفًا — بِكُلِّ الْخَلْقِ فَاطْلُبْنِی تَجِدْنِی

رؤف و یار احما بدا بر کس / منم موصوف این اوصاف ای بس — اگر خواهی مرا فی الحال یابی / کست یابی نخواهد بود در بس

تَجِدْنِی وَاسِعًا بِالْخَلْقِ عَبْدِی — اَنَا الْمَذْكُورُ فَاطْلُبْنِی تَجِدْنِی

فراخی در جهان از من بیاید / امور بسته را از من گشاید — منم مذکور ذکر من همی کن / که کار از غیر من خود کی برآید

تَجِدْنِی وَاحِدًا صَمَدًا عَظِیمًا — عَظِیمَ الْبِرِّ فَاطْلُبْنِی تَجِدْنِی

منم یکتا و دیگر بی نیازم / عظیم البر و دیگر کارسازم — اگر خواهی مرا فی الحال یابی / که من ستارم و بنده نوازم

تَجِدْنِی مُسْتَغَاثًا لِی مُغِیثًا — اَنَا الْقَهَّارُ فَاطْلُبْنِی تَجِدْنِی

منم فریادرس درماندگان را / منم قهار و قاهر هر جهان را — اگر خواهی مرا فی الحال یابی / چو خواهی کی در این جو توانا

اِذَا اللَّهْفَانُ نَادَانِی كَظِیمًا — اَقُلْ لَبَّیْكَ فَاطْلُبْنِی تَجِدْنِی

گر اندوهی رسد یا رب بخوانی / کنم لبیک لیکن تو ندانی — اگر خواهی مرا فی الحال یابی / منم رحمان بر خاطر و جانی

اِذَا الْمُضْطَرُّ قَالَ اَلَا تَرَانِی — نَظَرْتُ اِلَیْهِ فَاطْلُبْنِی تَجِدْنِی

اگر بیچاره گوید کای یارب / بسوی من ببینی لطف امشب — ببینم در زمان پیش با احسان / کنم برتر مراد و المنصب

اِذَا عَبْدِی عَصَانِی لَمْ تَجِدْنِی — سَرِیعَ الْاَخْذِ فَاطْلُبْنِی تَجِدْنِی

گنهگاری اگر آرد گناهی / نیارد توبه در سالی و ماهی — بگیرم در زمان او را بعصیان / و هم او را بحکم خود تباهی

فَاِنْ هُوَ تَابَ تُبْتُ عَلَیْهِ عَبْدِی — اَنَا التَّوَّابُ فَاطْلُبْنِی تَجِدْنِی

پس انگه گر کند توبه از گناهی / کنم بر توبه بخشایش نگاهی — چنان ملکی دهم او را بجنت / که نبود آنچنان ملک بشاهی

وَمَنْ مِثْلِی وَاَیْنَ تَكُونُ مِثْلِی — وَلَیْسَ یَكُونُ فَاطْلُبْنِی تَجِدْنِی

کجو مثلم کجا باشد نباشد / بجز من کس خدا باخد نباشد — اگر خواهی مرا فی الحال یابی / بجز من هیچ جا باشد نیابی

تعززني ولم تجد قط مثلي ولست تراه فاطلبني تجدني

عزیزم عزت بجو او میرسد دائم که مثل من نبینی کس تو قائم
نبینی مثل ما هم زنا یابی بجو با صدق دل از زود یابی

انا العزيز من له اسم كاسمي انا الرحمن فاطلبني تجدني

چو نام من کسی را نام نبود بجز من هیچ کس علام نبود
منم آن مهربان کز رحمت من جهان پیر یابد نظم جود

انا العزيز من يغيث الخلق غيري من الكربات فاطلبني تجدني

بجز من کی کسی فریادرس نیست غیاث تو بجز من هیچ کس نیست
اگر خواهی مرا فی الحال یابی مگر در خاطر تو این هوس نیست

انا العزيز ساتر العيب غيري انا الستار فاطلبني تجدني

بجز پوشم عیب تو از دیده عمران بجز من نیست کس این یقین دان
اگر خواهی مرا فی الحال یابی چنین رحمت مرا باشد فراوان

انا العزيز منقذا غيري سريعا من الهلكات فاطلبني تجدني

بجز من مهربانی کس نباشد بجز من هیچ رحمانی نباشد
شناسی غیر من آنکس که گوید برای خیر خویش کس نباشد

انا العزيز من يقل للشيء غيري بكن فيكون فاطلبني تجدني

شناسی غیر من آنکس که گوید برای غیر کی باشد نباشد
از آن موجود کردم جمله عالم چنین جمع مرا خود فاش باشد

انا الله الذي لا شيء مثلي انا الديان فاطلبني تجدني

مرا همتا کسی باشد نباشد خدا جز من کسی باشد نباشد
اگر جوئی مرا فی الحال یابی چو من بی‌مثل کسی باشد نباشد

انا ملك الملوك وكل ملك لي الميراث فاطلبني تجدني

منم شاه همه شاهان دوران مرا میراث باشد بعد ایشان
اگر خواهی مرا فی الحال یابی شوم نزدیک تو از فضل و احسان

انا افنى الدهور وقبل قبل وبعد البعد فاطلبني تجدني

بقا نبود کسی را جز که ما را کنم بی‌ید العالم چون فنا را
اگر جوئی مرا فی الحال یابی برای رحمت و کرم عطا را

انا الوهاب يا عبدي سريعا وفي العهد فاطلبني تجدني

بسرعت من ببخشم جهان را اگر خواهم همه این آن را
نگردد عهد من هرگز شکسته از آن جوئی نگیرم کار آسان

أَنَا الْفَرْدُ الْمُدَبِّرُ فَوْقَ عَرْشِي زمین و آسمان تدبیر یارا • کنم من غیر یعنی بس تقصیر یارا	بِلَا تَكْيِيفٍ فَاطْلُبْنِي تَجِدْنِي منم بر عرش مستوی همیشه • بحکمت کرده ام تفسیر یارا

تمام شد دعاء سریانی

اسناد قصیدهٔ غوثیه

بسم الله الرحمن الرحیم

اسناد قصیدهٔ متبرکهٔ حضرت غوث الثقلین شاه عبد القادر جیلانی قدس سره در حالت جذبهٔ ربانی از زبان در بار حضرت عالیشان بر آمده است خاصیت های بسیار است اوّل آنکه هر که این قصیده را مداومت کند و هر روز یازده بار بخواند در نظر حق مقبول و محبوب گردد دوم آنکه هر که این قصیده را ورد سازد و او را حافظ طبع پیدا گردد و هر چه بخواند یا بشنود یاد گیرد سوم آنکه چون این قصیده را برای مهمی و مقصدی چهل روز بخواند چله نگذرد که مقصودش حاصل گردد پنجم آنکه هر که این قصیده را پیش خود نگاه دارد و هر روز سه بار بخواند و اگر خواندن نداند کسی خواندن فرماید و خود بشنود و از خود جدا نکند با اعتقاد درست هر صباح نظر کند ان شاء الله تعالی حضرت غوث الثقلین را در خواب بیند و پیش هر امیر و ملوک مقبول گردد ششم آنکه بهر مهمی و مقصودی که بخواند مرادش حاصل گردد باید که این قصیده را با اعتقاد درست گیرد تا بهر مهمی که خواند بحصول انجامد شرط آنکه هر وقتی که شروع کند پیش از شروع اندکی شیرینی بیارد و فاتحه بآنحضرت بخواند مگر قبل از شروع سه بار درود شریف بخواند بمقصود خود برسد فقط

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ مَّعْدِنِ الْجُوْدِ وَالْكَرَمِ مَنْبَعِ الْعِلْمِ وَالْحِلْمِ وَالْحِكَمِ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ

شروع قصیدہ حضرت غوث الثقلین

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

سَقَانِی الْحُبُّ کَاسَاتِ الْوِصَالِ ۔ فَقُلْتُ لِخَمْرَتِی نَحْوِی تَعَالِی

عشق نوشانید مرا بر ملا ۔ کاسہائی وصال دلربا
پس بگفتم مر شراب خویش را ۔ بیجابانہ بسوی من بیا

سَعَتْ وَمَشَتْ لِنَحْوِی فِی کُؤُوْسٍ ۔ فَهِمْتُ بِسُکْرَتِی بَیْنَ الْمَوَالِی

سعی کردہ شد روان سوئی ما ۔ جلوہ گر شدی میان کاسہا
پس شدم حیران بمعنی خویشتن ۔ در میان دوستان ذوالمنن

فَقُلْتُ لِسَائِرِ الْاَقْطَابِ لُمُّوْا ۔ بِحَالِی وَادْخُلُوْا اَنْتُمْ رِجَالِی

پس بگفتم مر ہمہ اقطاب را ۔ مژدہ دادم جملۂ احباب را
کہ بحالم جمع داخل میشوید ۔ چہ شما در راہ حق مردانہ اید

وَهُمُّوْا وَاشْرَبُوْا اَنْتُمْ جُنُوْدِی ۔ فَسَاقِی الْقَوْمِ بِالْوَافِی مَلَالِی

ہمتی کردہ می رنگین خورید ۔ چہ کہ من شاہم شما لشکر منید
بہر ما ساقی دمادم صبح و شام ۔ از می رنگین لبالب کردہ جام

شَرِبْتُمْ فَضْلَتِی مِنْ بَعْدِ سُکْرِی ۔ وَلَا نِلْتُمْ عُلُوِّی وَاتِّصَالِی

می بنوشیدند بعد از سکر ما ۔ آن شراب باقی پس خوردہ ما
با جناب حق علو و اتصال ۔ آنقدر دائم کہ پرسید حال

مَقَامُکُمُ الْعُلٰی جَمْعًا وَّلٰکِنْ ۔ مَقَامِی فَوْقَکُمْ مَا زَالَ عَالِی

ای مقیمان مقامات رضا ۔ بالیقین برتر مقامات شما
لیک جای من بود فوق شما ۔ آن مقام من ہمیشہ در علا

اَنَا فِی حَضْرَةِ التَّقْرِیْبِ وَحْدِی ۔ یُصَرِّفُنِی وَحَسْبِی ذُو الْجَلَالِ

من بدرگاہ خدای لایزال ۔ قرب یکتائی بدارم ای رجال
می بگرداند ز عالم سوی حال ۔ کافیم باشد خدای ذوالجلال

اَنَا الْبَازِیُّ اَشْهَبُ کُلِّ شَیْخٍ ۔ وَمَنْ ذَا فِی الرِّجَالِ اُعْطِیَ مِثَالِی

نسبت ہر شیخ باز اشہبم ۔ زین جہت گیرند پیر مرشدم
کیست آنکہ در میان اولیا ۔ دادہ شد مانند من مرتبہ ورا

كَسَانِي خِلْعَةً بِطِرَازِ عَزْمٍ — وَتَوَّجَنِي بِتِيجَانِ الْكَمَالِ

دربر من کرده خلعت را خدا کان منقش نقش عزم کبریا — تاج بر سر کرده مرا آن ذو الجلال تاج من بوده تیجان الکمال

وَاَطْلَعَنِي عَلٰى سِرٍّ قَدِيمٍ — وَقَلَّدَنِي وَاَعْطَانِي سُؤَالِي

از لطف و از درجات عظیم واقفم کرده بر اسرار قدیم — بسته در گردن قلاده خرمم داد آنچه از وی خواستم

وَوَلَّانِي عَلَى الْاَقْطَابِ جَمْعًا — فَحُكْمِي نَافِذٌ فِي كُلِّ حَالِ

والی و حاکم مرا کرده خدا بر همه اقطاب جمله اولیا — حکم من جاری ست اندر کائنات در همه احوال ای فرخ صفات

وَلَوْ اَلْقَيْتُ سِرِّي فِي بِحَارٍ — لَصَارَ الْكُلُّ غَوْرًا فِي زَوَالِ

راز خود گر افگنم اندر بحار بحرها چه خورد چه بحر ذخار — می فرود آیند در غور زوال عود ممکن باز نبود ای ال

وَلَوْ اَلْقَيْتُ سِرِّي فِي جِبَالٍ — لَدُكَّتْ وَاخْتَفَتْ بَيْنَ الْجِبَالِ

پس اگر من افگنم بی قیل و قال راز خود را بر ملا اندر جبال — پاره پاره می شود در وقت و حال مختفی گردد جبلها در جبال

وَلَوْ اَلْقَيْتُ سِرِّي فَوْقَ نَارٍ — لَخُمِدَتْ وَانْطَفَتْ مِنْ سِرِّ حَالِي

سر خود گر افگنم بر فوق نار — سرد و مرده میشود از ان شرار

وَلَوْ اَلْقَيْتُ سِرِّي فَوْقَ مَيْتٍ — لَقَامَ بِقُدْرَةِ الْمَوْلٰى تَعَالِي

راز خود گر افگنم بر مرده یا کنم آگه بدل افسرده — ایستد مرده بقدرت ذو الجلال زنده ماند در حیات بی زوال

وَمَا مِنْهَا شُهُورٌ اَوْ دُهُورٌ — تَمُرُّ وَتَنْقَضِي اِلَّا اَتَالِي

هیچ شهری نیست در دنیا ز من هیچ دهری نیست از چرخ نگون — گر فرو رد انقضا دارد دگر پیش من آید و دان از پای سر

وَتُخْبِرُنِي بِمَا يَأْتِي وَيَجْرِي — وَتُعْلِمُنِي فَاَقْصِرْ عَنْ جِدَالِي

سید هر ما را بآن چیزی خبر کامده جاری شده با خیر و شر — میکند آگه مرا از جمله حال پس بکن کوتاه دست از جدا

مُرِيدِي هِمْ وَطِبْ وَاشْطَحْ وَغَنِّ — وَافْعَلْ مَا تَشَاءُ فَالْاِسْمُ عَالِي

شیفته شو ای مرید پاکباز باش خوش باش بیباک و نیاز — آنچه میخواهی بکن تو در نفس چونکه هم نامم نامی ست بس

مُرِیدِی لَا تَخَفْ اَللّٰهُ رَبِّی
ای مرید من مترس از هیچ رنج · که ترا بخشد رب من گنج گنج

عَطَانِی رِفْعَةً نِلْتُ الْمَنَالِ
داد مارا او ز رتبه بلند · مقصد اقصی سیدم زین کمند

طُبُولِی فِی السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ دُقَّتْ
کوفته شد بر زمین و آسمان · طبلهای عظمت من بیکران

وَشَاوُشُ السَّعَادَةِ قَدْ بَدَا لِی
جاوش پای سعادت ظاهر شده · بهر من تحقیق ظاهر شد پدید

بِلَادُ اللّٰهِ مُلْکِی تَحْتَ حُکْمِی
شهرهای حق تعالی ملک من · زیر حکم من بحکم ذو المنن

وَوَقْتِی قَبْلَ قَلْبِی قَدْ صَفَا لِی
وقت من شد صاف بهر من همی · پیش از آنکه قلب را آفرید

نَظَرْتُ اِلٰی بِلَادِ اللّٰهِ جَمْعًا
چون نظر کردم جمله بلاد · چشم من از شرق تا غرب اوفتاد

کَخَرْدَلَةٍ عَلٰی حُکْمِ اتِّصَالِ
یافتم او را بحکم اتصال · چون وجود خردلی بود مثل قال

وَکُلُّ وَلِیٍّ لَهٗ قَدَمٌ وَاِنِّی
اولیا ها بر قدمهای روند · زین سبب پای خود را شکرند

عَلٰی قَدَمِ النَّبِیِّ بَدْرِ الْکَمَالِ
من بروم تحقیق او فوق الجلال · بر قدمهای نبی بدر الکمال

مُرِیدِی لَا تَخَفْ وَاشٍ فَاِنِّی
ای مرید من سخن چنین است بس · چه بتحقیق منم فریادرس

عَزُومٌ قَاتِلٌ عِنْدَ الْقِتَالِ
سخت عزم و قصد دارم آشکار · قاتل کفرم و تیغ کارزار

دَرَسْتُ الْعِلْمَ حَتّٰی صِرْتُ قُطْبًا
درس کردم علم شرع و علم راز · تا شدم قطب ولایت شاهباز

وَنِلْتُ السَّعْدَ مِنْ مَوْلَی الْمَوَالِی
هم ترقی یافتم در رتبه‌ها · از خدای رب جمله خلقها

فَمَنْ فِی اَوْلِیَاءِ اللّٰهِ مِثْلِی
کیست چون من در محبان خدای

وَمَنْ فِی الْعِلْمِ وَالتَّصْرِیفِ حَالِی
کیست اندر دانش مثل رجال

کَذَا ابْنُ الرِّفَاعِیِّ کَانَ مِنِّی
همچنین ابن رفاعی از من است

فَیَسْلُکُ فِی طَرِیقِی وَاشْتِغَالِی
در ره من پوید و در اشتغال

اَنَا الْحَسَنِیُّ وَالْمَخْدَعُ مَقَامِی
سید حسنی نسب هستم بدان · هم مقام مخدع اسرار معان

وَاَقْدَامِی عَلٰی عُنُقِ الرِّجَالِ
هست اقدام مرتبه پر علا · فوق گردنهای جمله اولیا

وَعَبْدُ الْقَادِرِ الْمَشْهُوْرُ اِسْمِیْ | وَجَدِّیْ صَاحِبُ الْعَیْنِ الْکَمَالِ

بست عبد القادر عالی مقام نام من مشہور در خاص و عام | بست جدم مصطفی و مرتضی صاحب عین الکمال مقتدا

اَنَا الْجِیْلِیُّ مُحْیِ الدِّیْنِ اِسْمِیْ | وَاَعْلَامِیْ عَلٰی رَأْسِ الْجِبَالِ

مولدم جیلان محی الدین نام بعد زندہ می کنم دین را علم | تیرا ہی عظمت من ہی کرام بر جبلہای بزرگی تا قیام

تمت

مناجات حضرت امیر المومنین علی کرم اللہ وجہہ وشرف

اِلٰهِیْ تُبْتُ مِنْ کُلِّ الْمَعَاصِیْ | بِاِخْلَاصٍ تَجَاءَ لِلْخَلَاصِیْ

اَغِثْنِیْ یَا غِیَاثَ الْمُسْتَغِیْثِیْنَ | بِفَضْلِكَ یَوْمَ یُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِیْ

تمام شد

هٰذِهِ الْقَصِیْدَةُ لِاُوَیْسِ الْقَرَنِیْ فِیْ صَلٰوةِ النَّبِیِّ الْمَدَنِیْ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

صَلِّ یَا رَبِّ عَلٰی رَأْسِ فَرِیْقِ النَّاسِ | مِنْهُ لِلْخَلْقِ اَمَانٌ بِزَمَانِ الْبَاسِ

درود بھیج اے رب میرے اوپر سردار گروہ آدمیوں کے | کہ اونھیں سے لوگوں کو پناہ ہے بیچ زمانہ ناامیدی کے

صَلِّ یَا رَبِّ عَلٰی مَنْ هُوَ فِیْ حَرِّ غَدٍ | کُلُّ مَنْ یَظْمَا یُسْقِیْهِ رَحِیْقَ الْکَاسِ

درود بھیج اے رب میرے اوپر اونکے جو کل قیامت کی گرمی میں | ہر شخص کو جو پیاسا ہوگا پلاتے ہونگے اوسکو شراب خالص کا پیالہ

صَلِّ یارَبِّ علی من بوجاءِ الکرم
درود بھیج ای رب میرے اوپر اونکے کہ ساتھ امید بخشش کے
خَصَّ من جاء الیہ لعموم الناس
خاص کیا اونھون نے اوسکو جو آیا اونکی پاس سارے لوگون مین سے

صَلِّ یارَبِّ علی مونس کل البشر
درود بھیج ای رب میرے اوپر آرام دینے والی ہر آدمی کے
مبدل الوحشۃ فی القبر باستیناس
بدل دینے والے وحشت کے قبر مین ساتھ انس کے

صَلِّ یارَبِّ علی روح رئیس الرسل
درود بھیج ای رب میرے اوپر روح سردار رسولون کے
نقتدی نحن علی ارجلہ بالراس
کہ پیروی کرتے ہین ہم اونکے قدمونکی سر کے بھل

صَلِّ یارَبِّ علی ذی نعم دائمۃ
درود بھیج ای رب میرے اوپر صاحب نعمتون قدیمہ کے
انعم الیوم علی الخلق بلا مقیاس
کہ بخشش کی اونھون نے آج کے دن مخلوق پر بے اندازہ

صَلِّ یارَبِّ علی صاحب شرع حسن
درود بھیج ای رب میرے اوپر مالک راہ نیک کے
فرق الناس متی جاء من الخناس
کہ جدا کردیا اونھون نے لوگون کو جبکہ آیا کوئی شیطان مین سے

صَلِّ یارَبِّ علی ذی کرم امتہ
درود بھیج ای رب میرے اوپر صاحب بخشش کے کہ امت اونکی
تدخل الجنۃ فی الحشر بلا وسواس
داخل ہوگے جنت مین قیامت کے دن بے کھٹکے

صَلِّ یارَبِّ علی من ہو لولاہ لما
درود بھیج ای رب میرے اوپر اون کے کہ وہ اگر پیدا نہ ہوتے
یشمل النامیۃ الکون مع الحساس
شامل ہوتی قوت نامیہ ہستی کو ساتھ قوت حاسہ کے

صَلِّ یارَبِّ علی من ہو من عصمتہ
درود بھیج ای رب میرے اوپر اونکی معصومیت کے سبب سے
یعصم الحق محبیہ من الخناس
بچاتا ہے حق تعالیٰ اونکے دوستون کو شیطان سرکش سے

صَلِّ یارَبِّ علی من ہو من عاذبہ
درود بھیج ای رب میرے اوپر اون کے کہ جو کوئی پناہ پکڑے ساتھ اونکے
لم تصل قط الیہ یدی الوسواس
نہ پہونچے ہرگز اوسکی طرف ہاتھ اندیشے کے

صَلِّ یارَبِّ علی من ہو من بارقہ
درود بھیج اے رب میرے اوپر اون کے جنھون نے چمکتی
السیف قد اذہب قطعا بصر الشماس
تلوار سے خیرہ کی یک لخت نظر آفتاب پرستون کی

صل یا رب علی جد کحیب نوح الشرف
درود بھیج ای رب میرے اوپر صاحب نوع بزرگی کے

میز الناس به الفضل من الاجناس
کہ تمیز دیا آدمیون کو بسبب اونکی فضل نے جنسون سے

صل یا رب علی من لنخیل الکرم
درود بھیج اے رب میرے اوپر اونکی جو درخت بخشش کو

فی ریاض الامم الیوم لنا الغراس
بیچ باغون امتون کے آج کے دن واسطے ہمارے بونیوالی ہین

صل یا رب علی من یغناء الکرم
درود بھیج ای رب میرے اوپر اونکی جو بسبب بے نیازی بخشش کے

من بیوت الفقراء یذهب الافلاس
مفلسون کے گھرون سے دفع کرتے ہین محتاجی کو

صل یا رب علی عترته الطاهرة
درود بھیج ای رب میرے اوپر اولاد پاک آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کے

وعلی الصحب مع الحمزة والعباس
اور اونکی یارون پر ساتھ حمزہ اور عباس رضی اللہ عنہ کے

صل یا رب علی من لاویس منه
درود بھیج ای رب میرے اوپر اونکی جو اویس قرنی کا اونکی سبب سے

طهر القالب والقلب من الادناس
پاک ہوا جسم اور دل ناپاکیون سے

تمت

قصیدۂ دیگر

بسم اللہ الرحمن الرحیم

بلغ اللہ صلاتی وسلامی ابدا
بھیج خدای تعالی درود میرا اور سلام میرا ہمیشہ

لنبی عربی مدنی حرمی
طرف نبی عربی باشندہ مدینہ و حرم محترم کے

شمس فضل وضیاء وسناء اسنی
آفتاب بخشش اور روشنی اور نور روشن کو

نور بدر وبهاء وسماء الکرم
روشنی چاند چودھوین اور شعاع زیبائی اور آسمان بخشش کے

مظهر الحق تعالی وتقدس حقاً
جلوے ظہور اللہ برتر اور پاک کے فی الواقع

مفخر الخلق کمالاً بكلام القدم
جا نازش مخلوق کے کمال کی راہ سے ساتھ کلام قدیم کے

اکرم الخلق وجوداً وسجوداً وجوداً
بزرگتر مخلوق کے از روے وجود اور سجود اور جود کی راہ سے

احسن الناس سخاءً بعطاء النعم
نیک تر آدمیون کے سخاوت کی راہ سی ساتھ دینے نعمتون کے

یم لطف ووفاء وسحاب هطل
دریا مہربانی اور وفاداری کے اور بدلی برسنے والے

طور حلم ووقار وحمول الالم
کوہ طور بردباری اور بزرگی کا اور بڑی برداشت کرنیوالے دکھ درد کے

امر الکل بعدل وسماح وتقی
حکم کرنیوالے سبھوں کو ساتھ انصاف اور جوانمردی اور پرہیزگاری کے

عمر النفس بجوع وتورم قدم
زندگی گذاری نفس کے ساتھ بھوک کے حتی کہ قیام عبادت میں سوج گئے پانون

کیف یحصی صلوات لامام الحرمین
کیونکر شمار کر سکے درود ان کا واسطے پیشوای مکہ اور مدینہ کے

عجمی بدوی صمم بکم
جو شخص غیر عربی اور جنگلی اور بہرا اور گونگا ہو

خاب امال حیاتی بفراق السلمی
ناامید ہو گئیں آرزوئیں میری بیچ جدائی محبوب سلمی کے

ذاب لحمی ودمی لیت وجودی عدم
پگھل گیا گوشت میرا اور خون میرا کاشکے وجود میرا عدم تھا

رب ابلغ صلوات وسلاماً مددا
اے پروردگار میرے بھیج درودون اور سلام کو مددگاری کی راہ سے

نحو سکان البقیع وبقاع الحرم
طرف رہنے والون گورستان مدینہ اور جگہون گرداگرد کعبہ کے

ثم اصحاب حنین احد مع بدر
پس پیچھے یارون جنگ حنین اور کوہ احد مع یارون جنگ بدر کے

ثم اتباع کرام بسدید الامم
پس پیچھے تابعین کرام کے جو مضبوط ہیں استونون میں

اعتمادی ورجائی بشفیع الامم
بھروسا میرا اور امید ساتھ بخشانیوالی استون کے ہی

حین یبلی کفنی فوق عظام الرمم
جبکہ پرانا ہو جاے کفن میرا اوپر ہڈیون بوسیدہ کے

تمت

اسناد دعاے مغنی

بسم اللہ الرحمن الرحیم

طریقہ زکوٰۃ دعاے مغنے کا بہ نیت اداے شرائط کے ایک ہزار ایک مرتبہ بیچ ایسے مکان کے
کہ درمیان پڑھنے والے اور آسمان کے کوئی چیز حائل نہونگے سو جبتک ہو سکے پڑھے پہلے
شروع کرنے سے غسل اور وضو کامل بجالاوے اور خوشبو ملے اور خوشبو جلاوے
دوگانہ نفل کا ادا کرے اور دونون رکعتون مین اذا جاء نصر اللہ ستر بار پڑھے اور بعد سلام کے
سُبْحَانَ اللّٰہِ وَالْحَمْدُ لِلّٰہِ وَلَآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ وَاللّٰہُ اَکْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّۃَ اِلَّا بِاللّٰہِ الْعَلِیِّ
الْعَظِیْمِ ط وَاِذَا سَاَلَکَ عِبَادِیْ عَنِّیْ فَاِنِّیْ قَرِیْبٌ ط اُجِیْبُ دَعْوَۃَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ
فَلْیَسْتَجِیْبُوْا لِیْ وَلْیُؤْمِنُوْا بِیْ لَعَلَّهُمْ یَرْشُدُوْنَ ط یَا غِیَاثِیْ عِنْدَ کُلِّ کُرْبَۃٍ وَّمَعَاذِیْ
عِنْدَ کُلِّ شِدَّۃٍ وَّمُجِیْبِیْ عِنْدَ کُلِّ دَعْوَۃٍ وَّمُوْنِسِیْ عِنْدَ کُلِّ وَحْشَۃٍ وَّ
یَا رَجَائِیْ حِیْنَ تَنْقَطِعُ حِیْلَتِیْ یَا غِیَاثِیْ فقط

سات یا ستر بار پڑھے بعد اوسکے سر نگاکے دعای مذکور کو شروع کرے بعد اداى شرطون ایام قرات کے
ہر روز بلا ناغہ جسقدر ہو سکے بعد فرض فجر کے پڑھو لیکن بہتر ہی کہ گیارہ بار پڑھے اور دوسری طرح
یہ ہے کہ بعد نماز صبح دو مرتبہ اور بعد نماز ظہر کے دو مرتبہ اور بعد نماز عصر کے دو بار اور بعد
نماز مغرب کے دو بار اور بعد نماز عشا کے تین بار پڑھے غرض دونون طرح بہتر ہی اوسکے پڑھنے
مین بہت فائدے ہین بسبب طول ہوجانے کے نہین لکھے ہین غرض ہر ایک امر کے واسطے
اکسیر اعظم ہے اور اوسکی اسناد مین لکھا ہے کہ جو اس دعاے مذکور کو تعداد سے
پڑھے تو پرہیز گوشت اور دوسری لذتون کا ضرور ہے بعد اداى تعداد کے کچھ پرہیز نہین

دعاء مغنی

بسم اللہ الرحمن الرحیم

اللّٰھم صل علی محمد و علی آل محمد و بارک و سلم + و بک استغیث

فاغثنی و علیک توکلت فاکفنی یا کافی اکفنی المھمات من امر

الدنیا و الاخرۃ یا رحمٰن الدنیا و الاخرۃ و رحیمھما انا عبدک

ببابک فقیرک ببابک سائلک ببابک ذلیلک ببابک اسیرک

ببابک ضعیفک ببابک مسکینک ببابک ضیفک ببابک

یا رب العلمین الطالع ببابک یا غیاث المستغیثین مھمومک

ببابک یا کاشف کرب المکروبین عاجزک ببابک یا طالب

الباکین المقر ببابک یا ارحم الراحمین الخاطی ببابک

يا غافر المذنبين المعترف ببابك يا رب العلمين الظالم ببابك
يا مائل الطالبين المسيء ببابك البائس ببابك الخاشع
ببابك ارحمني يا مولائي انت الغافر وانا المسيء وهل يرحم المسيء
الا الغافر مولائي مولائي انت الرب وانا العبد وهل
يرحم العبد الا الرب مولائي مولائي انت الملك
وانا المملوك وهل يرحم المملوك الا الملك مولائي
مولائي انت العزيز وانا الذليل وهل يرحم الذليل
الا العزيز مولائي مولائي انت القوي وانا الضعيف
وهل يرحم الضعيف الا القوي مولائي مولائي
انت الكريم وانا اللئيم وهل يرحم اللئيم الا الكريم
مولائي مولائي انت الرزاق وانا المرزوق وهل يرحم المرزوق
الا الرزاق مولائي مولائي اللهم انت العزيز وانا الذليل
وانت الغني وانا الفقير وانت الغفور وانا المذنب

وَاَنْتَ الْقَوِیُّ وَاَنَا الضَّعِیْفُ اَسْئَلُكَ اِلٰهِیْ اَلْاَمَانَ اَلْاَمَانَ
فِیْ ظُلْمَةِ الْقُبُوْرِ وَضِیْقِهَا اِلٰهِیْ اَلْاَمَانَ اَلْاَمَانَ عِنْدَ سُؤَالِ
مُنْكَرٍ وَّنَكِیْرٍ وَّهَیْبَتِهِمَا اِلٰهِیْ اَلْاَمَانَ اَلْاَمَانَ عِنْدَ وَحْشَةِ الْقُبُوْرِ
وَشِدَّتِهَا اِلٰهِیْ اَلْاَمَانَ اَلْاَمَانَ فِیْ یَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهٗ
خَمْسِیْنَ اَلْفَ سَنَةٍ اِلٰهِیْ اَلْاَمَانَ اَلْاَمَانَ یَوْمَ یُنْفَخُ فِی الصُّوْرِ
فَصَعِقَ مَنْ فِی السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِی الْاَرْضِ اِلَّا مَنْ شَآءَ اللّٰهُ
اِلٰهِیْ اَلْاَمَانَ اَلْاَمَانَ یَوْمَ زُلْزِلَتِ الْاَرْضُ زِلْزَالَهَا اِلٰهِیْ اَلْاَمَانَ
اَلْاَمَانَ یَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَآءُ بِالْغَمَامِ اِلٰهِیْ اَلْاَمَانَ اَلْاَمَانَ
یَوْمَ نَطْوِی السَّمَآءَ كَطَیِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ اِلٰهِیْ اَلْاَمَانَ
اَلْاَمَانَ یَوْمَ تَشَقَّقُ الْاَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذٰلِكَ حَشْرٌ عَلَیْنَا
یَسِیْرٌ اِلٰهِیْ اَلْاَمَانَ اَلْاَمَانَ یَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ
غَیْرَ الْاَرْضِ وَالسَّمٰوٰتُ وَبَرَزُوْا لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ اِلٰهِیْ اَلْاَمَانَ
اَلْاَمَانَ یَوْمَ یَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ یَدَاهُ وَیَقُوْلُ الْكَافِرُ

يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ٭ اِلٰهِي الْاَمَانَ الْاَمَانَ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ
وَّلَا بَنُوْنَ اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيْمٍ ٭ اِلٰهِي الْاَمَانَ الْاَمَانَ
اِذَا نُفِخَ فِي الصُّوْرِ فَلَا اَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَّلَا يَتَسَاءَلُوْنَ
اِلٰهِي الْاَمَانَ الْاَمَانَ يَوْمَ يُنَادِيْ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ اَيْنَ الْعَاصُوْنَ
وَاَيْنَ الْمُذْنِبُوْنَ وَاَيْنَ الْخَائِفُوْنَ وَاَيْنَ الْخَاسِرُوْنَ هَلُمُّوْا اِلَى الْحِسَابِ
اِلٰهِي اَنْتَ تَعْلَمُ سِرِّيْ وَعَلَانِيَتِيْ فَاقْبَلْ مَعْذِرَتِيْ وَتَعْلَمُ حَاجَتِيْ
فَاَعْطِنِيْ سُؤَالِيْ يَا اِلٰهِي الْاَمَانَ الْاَمَانَ مِنْ كَثْرَةِ الذُّنُوْبِ وَالْعِصْيَانِ
اِلٰهِي الْاَمَانَ الْاَمَانَ مِنْ كَثْرَةِ الظُّلْمِ وَالْجَفَاءِ ٭ اِلٰهِي الْاَمَانَ
الْاَمَانَ مِنَ النَّفْسِ الْمَطْرُوْدَةِ ٭ اِلٰهِي الْاَمَانَ الْاَمَانَ مِنَ النَّفْسِ
الْمَطْبُوْعَةِ عَلَى الْهَوَايِ اِلٰهِي الْاَمَانَ الْاَمَانَ مِنَ الْهَوٰى اِلٰهِي الْاَمَانَ
مِنَ الْهَوٰى اِلٰهِي الْاَمَانَ الْاَمَانَ مِنَ الْهَوٰى اَغِثْنِيْ يَا مُغِيْثُ
عِنْدَ تَغَيُّرِ حَالِيْ اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ عَبْدُكَ الْمُذْنِبُ الْمُجْرِمُ الْمُخْطِئُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيْرُ يَا مُجِيْرُ يَا مُجِيْرُ ٭ اَللّٰهُمَّ اِنْ تَرْحَمْنِيْ

فَاَنْتَ اَهْلُ وَّاَنْ تُعَذِّبْنِیْ فَاَنَا اَهْلُ فَارْحَمْنِیْ یَا اَهْلَ التَّقْوٰی
وَیَآ اَهْلَ الْمَغْفِرَةِ یَآ اَرْحَمَ الرّٰحِمِیْنَ یَا خَیْرَ الْغَافِرِیْنَ
حَسْبِیَ اللّٰهُ نِعْمَ الْوَکِیْلُ نِعْمَ الْمَوْلٰی وَنِعْمَ النَّصِیْرُ
وَصَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی خَیْرِ خَلْقِهٖ مُحَمَّدٍ وَّاٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ اَجْمَعِیْنَ
بِرَحْمَتِكَ یَآ اَرْحَمَ الرّٰحِمِیْنَ یَا رَبَّ الْعٰلَمِیْنَ
یَا رَبَّ الْعٰلَمِیْنَ یَا رَبَّ الْعٰلَمِیْنَ

تمام شد دعاے مغنی

خاتمة الطبع

الحمد لله والمنة که این مجموعه نادر مشتمل بر فوائد دینی و دنیوی یعنی دعاء مغنی و قصیده بانت سعاد و قصیده غوثیه و قصیده برده وغیره در مطبع فیض منبع جناب منشی نولکشور صاحب سی آئی ای دام اقباله واقع شهر کانپور در ماه جنوری سنه ۱۸۸۹ع بار اول طبع شد